

סדר לימוד זוהר לפני ברית יצחק

מאת האקדמיה התורנית לומדים

המנהג המושרש בישראל הוא לקרוא קטעים נבחרים מהזוהר הקדוש בלילה שלפני ברית מילה – כסגולה לשמירה על הרך הנולד, למשיכת קדושה ולזיכוך האווירה הרוחנית בבית. יש שנוהגים גם לערוך סעודת מצווה קטנה, ולאכול פירות ומטעמים לכבוד המאורע, כמובא בספרים הקדושים ובהם "עיני יצחק".

לימוד זה ניתן לקיים ביחידות או בציבור, והוא מומלץ מאוד שייעשה על ידי אב התינוק, בני המשפחה, חברים ותלמידי חכמים. ניתן לחלק את הקריאה בין הנוכחים, כך שכל אחד יקרא חלק, ובכך נחשב שכולם זכו בלימוד שלם יחד.

להלן סדר הלימוד המקובל, הכולל קטעים מפרשות "לך לך" ו"תזריע" שבזוהר הקדוש, לצד פסוקים ותוספות על פי הקבלה.

קודם הלימוד יקרא האב לשם יחוד:

לְשֵׁם יְחִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁבִינְתֵיהּ. בְּדַחִילו וּרְחִימו, וּרְחִימו וּדַחִילו. לְיַחְדָּא שְׁם יו"ד ה"א
בּוּא"ו ה"א בְּיַחְדָּא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. הִנֵּה אֲנַחְנוּ מוֹכְנִים לְהַגּוֹת בְּלִילָה הַזֶּה בְּזוּהַר הַקְּדוֹשׁ,
לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרֵנוּ וְלַעֲשׂוֹת רִצּוֹן בּוֹרְאֵנוּ, וְלֵאקְמָא שְׁבִינְתָא מַעֲפָרָא. וְיֵהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ שְׁתַּפּוּן
בְּרַחֲמִים אֶל לְמוֹדֵנוּ זֶה, וְתַמְשִׁיךְ חוּט שְׁלֵ-חֶסֶד עַל הַיֶּלֶד הַנּוֹלָד, שְׁיֵהִי חֶזֶק וּבְרִיא כְּדֵי לְהַכְנִיסוֹ
לְבְרִית מִילָה בְּזַמְנוֹ, וְתִזְכֶּה אוֹתוֹ שְׁיֵהִי נִמּוֹל כְּהוֹנֵן וְכַשּׁוּרָה. וְתֵהִי חֲשׂוּבָה וּמְרַצָּה מְצוּהַ זֶה לְפָנֶיךָ
כִּסָּא כְבוֹד בְּקִרְבּוֹ עַל מְזַבְחָתְךָ, וְכַעֲקִידַת יִצְחָק, וְתַשְׁלַח רַפּוּאָה שְׁלָמָה לְיֶלֶד וּלְאִמּוֹ. וּכְשֵׁם שְׁיִכְנֶס
לְבְרִית, כֵּן תִּזְכֶּה אֶת הוֹרֵיו לְגַדְלוֹ וּלְחַנּוּכּוֹ בְּתוֹרַת וּבַעֲבוּדַת, וְקִדְשׁ אֶת שְׁמֵ עֲלֵינוּ, וְיִרְאוּ כָּל בָּשָׂר
כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֵינוּ, וְיֵהִי אֱהוּב לְמַעַלָּה וְנִחְמָד לְמַטָּה, וְיִזְכֶּה לְחַפָּה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים, אֲמֵן כֵּן
יְהִי רִצּוֹן. וְיֵהִי נוֹעַם אֲדָנֵי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ כּוֹנְנָהוּ:

חלק א

ויהי אברם בן תשעים שנה ותשע שנים וגו'. רבי אבא פתח, פי מי אל מבלעדי י"ג, ומי צור וגו'. דוד מלכא אמר האי קרא, פי מי אל מבלעדי י"ג, מאן הוא שליטא או ממנא דיכיל למעבד מדי מבלעדי י"ג, אלא מה דאתפקד מעם קדשא ברין הוא. בגין דכלהו לא ברשותיהו קימי, ולא יכלי למעבד מדי. ומי צור, ומאן איהו תקיף דיכיל למעבד תקפא וגבורה מגרמיה מבלעדי אלהינו. אלא בלהו בידא דקדשא ברין הוא, ולא יכלי למעבד מדי בר מרשותיה.

דבר אחר, פי מי אל מבלעדי י"ג, דקדשא ברין הוא בלא ברשותיה, ולא כמאן דאתחזי בחיזו דכוכביא ומזלי, דכלהו אחזין מלה, וקדשא ברין הוא אחלף ליה לגונא אחרא. ומי צור זולתי אלהינו, הא אוקמוה דלית ציר כמא דקדשא ברין הוא, דאיהו ציר שלים, עביד וציר דיוקנא גו דיוקנא, ואשלים לההוא דיקנא בכל תקוניה, ואעיל בה נפש עלאה דדמי לתקונא עלאה, בגין כך לית ציר כקדשא ברין הוא.

תא חזי, מההוא זרעא דבר-נש, כד אתער תיאובתיה לגבי נקביה ונקביה אתערת לגביה, כדיו מתחברן תרויהו כחדא ונפק מניהו בר חד דכליל מתרין דיקנין כחד. בגין דקדשא ברין הוא ציר ליה בציורא דאתכליל מתרויהו. ועל דא בעי בר-נש לקדשא גרמיה בההוא זמנא, בגין דישתכח ההוא דיקנא בציורא שלים כדקא חזי.

אמר רבי חייא, תא חזי כמה אנון רברבין עובדוי דקדשא ברין הוא. דהא אמנותא וציורא דבר-נש, איהו כגונא דעלמא. ובכל יומא ויומא קדשא ברין הוא ברי עלמין ומזויג זויגין, כל חד וחד כדקא חזי ליה. והוא ציר דיוקניהו עד לא ייתון לעלמא:

תא חזי, דאמר רבי שמעון, בתיב, זה ספר תולדות אדם. וכי ספר הוה ליה. אלא אוקמוה דקדשא ברין הוא אחמי ליה לאדם הראשון דור דור ודורשיו וכו'. היאך אחמי ליה. אי תימא דחמא ברוח קדשא דאנון זמינין למיתי לעלמא, כמאן דחמי בחכמתא מה דייתי לעלמא. לאו הכי. אלא חמא בעינא בלהו, וההוא דיקנא דזמינין למיקם ביה בעלמא, בלהו חמא בעינא. מאי טעמא. בגין דמיומא דאתברי עלמא, בלהו נפשאן דזמינין למיקם בבני נשא בלהו קימין קמי קדשא ברין הוא, בההוא דיקנא ממש דזמינין למיקם ביה בעלמא.

כגונא דא כל אנון צדיקיא, בתר דנפקין מהאי עלמא, בלהו נפשאן סלקו, וקדשא ברין הוא אזמין לון דיקנא אחרא לאתלבשא בהו, כגונא דהו בהאי עלמא. בגין כך בלהו קימין קמיה, וחמא לון אדם הראשון בעינא. ואי תימא, בתר דחמא לון לא קיימו בקיומיהו.

תא חזי, פל מלוי דקדשא ברין הוא בקיימא אנון, וקיימו קמיה עד דנחתי לעלמא. פגונא דא פתיב, פי את אשר ישנו פה וגו'. הא אוקמוה דכלהו בני נשא דזמינין למהוי בעלמא, בלהו אשתכחו תמן. הכא אית לאסתפללא, דהא פתיב ואת אשר איננו פה וגו'. ומשמע הנהו דיפקון מאנון דקיימו תמן. בגין דכתיב עמנו היום, ולא פתיב עמנו עומד היום. אלא ודאי בלהו קיימו תמן, אלא דלא אתחזו לעינא. בגין פך פתיב, עמנו היום, אף על גב דלא אתחזון.

ואי תימא, מאי טעמא לא אתחזון הכא, כמא דאתחזון לאדם הראשון דחמא לון עינא בעינא, והא הכא אתחזי יתיר. אלא הכא פד אתיהיבת אורייתא לישראל, חיזו אחרא ודרגין עלאין הוו חמאן ומסתפלין עינא בעינא, והוו תאיבין לאסתפללא ולמחמי ביקרא דמריהון. ובגין פך חמו יקרא עלאה דקדשא ברין הוא בלחודוי ולא מאחרא. ועל דא, בלהו בני נשא דזמינין לקיימא בעלמא, בלהו קיימי קמי קדשא ברין הוא בההוא דיקנא ממש דזמינין לקיימא ביה. הדא הוא דכתיב, גלמי ראו עיניה, ועל ספרך וגו'.

גלמי ראו עיניה, מאי טעמא. בגין דדיקנא אחרא עלאה הוי פהאיי. ובגין פך פתיב, ומי צור זולתי אלהינו, מאן ציר טב דציר בלא כקדשא ברין הוא. דבר אחר, פי מי אלוה, דא רזא דמלה, דהא אל, פללא הוא דאתפליל מפלהו דרגין. ואי תימא דהא אל איהו דרגא אחרא, בגין דכתיב ואל זועם בכל יום. תא חזי, דהא לית אל מפלעדי י"י, דלאו איהו בלחודוהי ולא אתפרש לעלמין. ועל דא פתיב פי מי אל מפלעדי י"י. ומי צור וגו'. דהא צור לאו איהו בלחודוי אלא בלא חד, בדכתיב וידעת היום והשבות אל לבבך, פי י"י הוא האלהים וגו':

חלק ב

תא חזי. עד לא אתגזר אברהם, הוה ממליל עמיה מגו מחזה בלחודוי כמא דאתאמר. דכתיב, ה'ה דבר י"י אל אברהם במחזה וגו', במחזה, בההוא חיזו דרגא דכל דיקנין אתחזין ביה, כמא דאתאמר, והאיי מחזה איהו רזא דברית. ואי תימא דבגין פך אקרי מחזה, בגין דאיהו דרגא חיזו דכל דיוקנין אתחזין ביה וכדין אקרי מחזה. הא אמרת בקדמיתא, דעד לא אתגזר אברהם, לא הוה ממליל עמיה בר האי דרגא דלא שראן עלוי דרגין אחרנין. והשתא אמרת, במחזה, חיזו דכל דרגין עלאין. והא עד לא אתגזר, פתיב ה'ה דבר י"י אל אברהם במחזה.

אלא האי דרגא חיזו דכל דרגין עלאין איהו. ובחיזו דדרגין עלאין אתתקו. ואף על גב דבההוא זמנא אברהם לא הוה גזיר. האי דרגא בחיזו דדרגין עלאין איהו, ובכל אנון גונין איהו קאים, וחיזו דאנון גונין קיימי תחותיה. חד מימינא גון חוור, וחד משמאלא גון סמק, חד דכליל מפל גונין. ואיהו חיזו דכל גונין עלאין דקיימי עליה. ועל דא, בהאיי חיזו קאים עליה דאברהם ומליל עמיה, ואף על גב דלא אתגזר.

פִּינּוֹן דְּאַתְגָּזֵר, מֵה פְּתִיב, וַיֵּרָא י"י אֶל אַבְרָם. תַּא חֲזִי, מַחְזָה שְׂדֵי פְּתִיב בְּבַלְעָם, וּבִאבְרָהֶם פְּתִיב מַחְזָה סְתָם. מֵה בֵּין הָאֵי לְהָאֵי. אֵלָא מַחְזָה שְׂדֵי, אֵלִין דְּלַתְתָּא מְנִיָּה וְאַנוּן חִיזוּ דִּילֵיהּ. מַחְזָה סְתָם, מַחְזָה דָּא הוּא ה"א דְּכָל דִּיקְנִין עֲלָאִין אֲתַחְזִין בֵּיהּ. וּבִגִּין פֶּר פְּתִיב בְּאַבְרָהֶם מַחְזָה סְתָם, וּבְבַלְעָם מַחְזָה שְׂדֵי. וְעַל דָּא, עַד לָא אֲתַגָּזֵר אַבְרָהֶם, הָוֵה לֵיהּ הָאֵי דְרָגָא פְּדַמְרוּ. פִּינּוֹן דְּאַתְגָּזֵר, מִיָּד, וַיֵּרָא י"י אֶל אַבְרָם וּגו'. אֲתַחְזִין בְּלָהוּ דְרָגִין עַל הָאֵי דְרָגָא. וְהָאֵי דְרָגָא מְלִיל עֲמִיָּה פְּדַקָּא חֲזִי בְּשִׁלְמוֹ. וְאַבְרָהֶם אֲתַקְטֵר מְדַרְגָּא לְדַרְגָּא, וְעַל בְּבִרִית קִימָא קְדִישָׁא פְּדַקָּא חֲזִי בְּשִׁלְמוֹ.

תַּא חֲזִי, פִּינּוֹן דְּאַתְגָּזֵר אַבְרָהֶם, נִפְקָא מְעַרְלָה, וְעַל בְּקִימָא קְדִישָׁא וְאַתְעַטֵּר בְּעַטְרָא קְדִישָׁא, וְעַל בְּקִימָא דְעֲלָמָא קָאִים עֲלֵיהּ. וּכְדִין אֲתַקִּים עֲלָמָא בְּגִינֵיהּ. בְּגִין דְּכַתִּיב, אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה, חֻקּוֹת שָׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי. וּכְתִיב, אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם. בְּה"א בְּרָאָם, בְּאַבְרָהֶם. וְכֹלָא בְּרָזָא חֲדָא קָאִים. וּבְשַׁעְתָּא דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחְמִי לֵיהּ לְאָדָם כָּל אֲנוּן דְרִין דְעֲלָמָא, וְחֻמָּא לֹון כָּל חַד וְחַד, כָּל דְרָא וְדָרָא בְּלָהוּ קִימִי בְּגִנְתָּא דְעַדוֹן בְּהוּא דִּיקְנָא דְזַמִּינִין לְקִימָא בְּהָאֵי עֲלָמָא.

וְתַא חֲזִי, הַא אֲתַאמֵר, פִּינּוֹן דְּחֻמָּא לֵיהּ לְדוֹד דְּלָאוּ בֵּיהּ חַיִּים כָּלָל, תְּוֵה, וְאִיהוּ יְהִיב לֵיהּ מְדִילֵיהּ שְׁבַעִין שָׁנִין. בְּגִין פֶּר הוּוּ לֵיהּ לְאָדָם תְּשַׁע מֵאוֹת וּתְלָתִין שָׁנִין. וְאַנוּן שְׁבַעִין אֲסַתְּלָקוּ לֵיהּ לְדוֹד. וּמִלָּה דָּא רָזָא דְחֻכְמָתָא אִיהוּ, דְדוֹד לִית לֵיהּ בְּר שְׁבַעִין שָׁנִין מֵאָדָם קְדַמָּא. וְכֹלָא רָזָא דְחֻכְמָתָא אִיהוּ. וְכָל מַה דְּלַתְתָּא, כָּלָא אִיהוּ בְּרָזָא דְלַעֲלֵלָא:

וְתַא חֲזִי, בְּכָל אֲנוּן דִּיקְנִין דְנִשְׁמַתִּין דְעֲלָמָא, בְּלָהוּ זְוִיגִין זְוִיגִין קַמֵּיהּ. לְבַתֵּר כַּד אֲתִין לְהָאֵי עֲלָמָא, קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא מְזוּיג זְוִיגִין. אֲמַר רַבִּי יִצְחָק, קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, בַּת פְּלוּנִי לְפְלוּנִי. אֲמַר רַבִּי יוֹסִי, מֵאִי קָא מִיר, וְהָא פְּתִיב אִין כָּל חֲדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמַשׁ. אֲמַר רַבִּי יְהוּדָה, תַּחַת הַשָּׁמַשׁ פְּתִיב, שְׁאֵנִי לְעֵילָא. אֲמַר רַבִּי יוֹסִי, מֵאִי פְּרוּזָא הַכָּא, וְהָא אֲמַר רַבִּי חֲזַקִּיָּה אֲמַר רַבִּי חֵיָא, בְּהֵיָא שְׁעַתָּא מִמֶּשׁ דְנִפִּיק בְּרִנְשׁ לְעֲלָמָא, בַּת זְוִיגוֹ אֲזַדְמַנַּת לֵיהּ.

אֲמַר רַבִּי אַבְבָּא, זְכָאִין אֲנוּן צְדִיקָא דְנִשְׁמַתְהוּן מִתְעַטְרוּן קַמֵּי מַלְכָּא קְדִישָׁא עַד לָא יִיתוּן לְעֲלָמָא. דְהֵבִי תְנִינוּ, בְּהֵיָא שְׁעַתָּא דְאַפִּיק קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא נִשְׁמַתִּין לְעֲלָמָא, כָּל אֲנוּן רוּחִין וְנִשְׁמַתִּין בְּלָהוּ כְּלִילוֹ דְכֵר וְנִקְבָּא דְמַתְחַבְּרוּן פְּחֲדָא, וְאַתְמַסְרוּן בִּידָא דְהוּא מְמַנָּא שְׁלִיחָא דְאַתְפַּקֵּד עַל עֲדוּאִיהוּן דְבִנֵּי נָשָׂא, וְלִילָה שְׁמִיָּה. וּבְשַׁעְתָּא דְנַחְתִּין וְאַתְמַסְרוּן בִּידוּי, מִתְפָּרְשׁוּ. וְלַזְמִינִין, דָּא אֲקִדִּים מוֹ דָּא, וְאַחִית לְהוּ בְּבִנֵּי נָשָׂא. וְכַד מְטָא עַדוֹ דְזְוִיגָא דִּילְהוּן, קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא דִידַע אֲנוּן רוּחִין וְנִשְׁמַתִּין, מְחַבֵּר לֹון בְּדַבְּקָדְמִיתָא וּמְכַרְזָא עֲלֵיהּ. וְכַד מִתְחַבְּרוּן, אֲתַעֲבִידוּ חַד גּוּפָא וְחַד נִשְׁמַתָּא יְמִינָא וּשְׁמַאלָא פְּדַקָּא חֲזִי. וּבִגִּין פֶּר, אִין כָּל חֲדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמַשׁ. וְאִי תִימָא, הַא תְנִינוּ לִית זְוִיגָא אֵלָא לְפּוּם עוּבְדוּי וְאַרְחוּי דְבְרִנְשׁ. הֵבִי הוּא וְדָאִי. דָּאִי זְכִי וְעוּבְדוּי אֲתַפְּשׁוּן, זְכִי לְהוּא דִּילֵיהּ לְאַתְחַבְּרָא בֵּיהּ כְּמָא דְנִפִּיק.

אמר רבי חייא, מאן דאתכשרן עובדוי, באן אתר יתבע ההוא זווגא דיליה. אמר ליה, הא תנינו, לעולם ימכור אדם וכו' וישא בת תלמיד חכם. דתלמיד חכם, פקדונא דמאריה אתפקדן בידיה. תאנא ברזא דמתניתא, כל אנון דאתו בגלגולא דנשמתין, יכלין לאקדמא ברחמי זווגא דילהון. ועל האי אתערו חבריא, אין נושאין נשים במועד אבל מקדשין, שפא יקדמנו אחר ברחמים. ושפיר קאמרו אחר דיקא. ועל כן קשין זווגין קמיה דקדשא בריך הוא. ועל כל פנים ודאי בי שרים דרבי י"י פתיב.

רבי יהודה שלח ליה לרבי אלעזר, אמר, הא רזא דמלה ידענא. אנון דאתו בגלגולא דנשמתין, מאן אתר להו זווגא. שלח ליה, פתיב, מה נעשה להם לנותרים לנשים וגו'. וכתב, לכו וחטפתם לכם וגו'. פרשתא דבני בנימין אוכת, ועל האי תנינו שפא יקדמנו אחר ברחמים. וכי אותו אחר אין לו בת זוגו. אבל תשבח דא, כגון בר-נש דנסיב בת זוגיה, ולא הוה ליה מנה בנין ומית. ייתי אחוהי וייבם אתתיה, ויתיליד ליה מנה בר. האי בר, הוא מיתא, דהדרת נשמתיה לעלמא. דא הוא אחר דאין לו בת זוג אלא אמיה. ודא הוא שפא יקדמנו אחר ברחמים, דיכיל לאקדמא אחרא למשב אתתיה ברחמי ובצלוחתא. ואף על גב דאמינא לך דיכיל לאקדמא ברחמי, לא יכיל אלא אם הוה בעלה חיבא, ואיהו זכאה. אמר רבי יהודה, האי הוא ודאי דקשין זווגין קמי קדשא בריך הוא.

זכאה חולקהון דישראל, דאורייתא אוליף להו ארחוי דקדשא בריך הוא, וכל טמירין וגנזיא דגנזין קמיה ודאי. פתיב תורת י"י תמימה וגו'. זכאה חולקהיה מאן דישתדל באורייתא ולא יתפרש מנה. דכל מן דיתפרש מאורייתא אפלו שעטא חדא כמא דאתפרש מחיי דעלמא. דכתיב פי הוא חיה ואורך ימיה. וכתב אורך ימים ושנות חיים ושלוש יוסיפו לך:

חלק ג

ויהי אברם בן תשעים שנה וגו'. רבי יוסי פתח, ועמר בלם צדיקים לעולם יירשו ארץ וגו'. זכאין אנון ישראל מפל שאר עמין. דקדשא בריך הוא קרא לון צדיקים. דתניא, מאה ועשרין וחמיש, ותמניא אלפי מארי דגדפין, דאזליו וטאסין כל עלמא ושמעין קלא, ואחדיו ליה לההוא קלא. כמא דתנינו, לית לך מלה בעלמא דלית לה קלא, ואזלא וטאסא ברקיעא. ואחדיו לה מארי דגדפין וסלקיו ההוא קלא למאריהון דמדיו, ודינין לה הו לטב הו לביש. דכתיב, פי עוף השמים יולך את הקול וגו'.

אימתי דינין לההוא קלא. רבי חייא אמר, בשעתא דבר-נש שכיב ונאים, ונשמתיה נפקת מניה, והיא אסהידת ביה בבר-נש. וכדין דינין לההוא קלא. הדא הוא דכתיב, משוכבת חיקך שמור פתחי פיה. מאי טעמא, משום דהיא אסהידת בבר-נש.

רבי יהודה אָמַר, כָּל מֵה דְבַר-נֶשׁ עֶבֶיד בְּכַל יוֹמָא, נִשְׁמַתִּיהָ אֶסְהִידַת בֵּיה בְּבַר-נֶשׁ בְּלֵיא.

תַּאנָּא, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּתַחֲלַת שְׁעֵתָא קָמִיתָא בְּלֵיא כַּד נִשְׁף יִמְמָא וְעָל שְׁמֵשָׁא, מְאִרִי דְמִפְתָּחוֹן דִּי מִמְנָא עַל שְׁמֵשָׁא, עָל בְּתַרִּיסָר תַּרְעִין דְּפִתְיָחוֹן בִּימְמָא. בְּתַר דְּעָל בְּכֻלְהוֹן, כָּל אַנוּן תַּרְעִין סְתִימִין, כְּרוּזָא קָאִים וְשָׂרִי לְאַכְרֻזָּא. קָאִים מֵאֵן דְּקָאִים, וְאַחִיד לְאַנוּן מִפְתָּחוֹן. בְּתַר דְּסִים כְּרוּזָא, כָּל אַנוּן נְטוּרִי עֲלֵמָא מִתְכַּנְשִׁין וְסֻלְקִין, וְלִית מֵאֵן דְּפִתַּח פְּטָרָא, כֹּלָא מִשְׁתַּכְּבִין. כַּדִּין דִּינִין דְּלַתָּתָא מִתְעָרִין, וְאֶזְלִין וְשָׂאטִין בְּעֲלָמָא, וְסִיְהָרָא שָׂרִי לְאַנְהָרָא, וּמְאִרִי דִּיבְבָא תְּקַעִין וּמִיִּלְלִין. תְּקַעִין תְּנִינּוֹת, כַּדִּין מִתְעָרִי שִׁירְתָּא וּמִזְמֵרִין קָמִי מְאִרִיְהוֹן. כְּמָה מְאִרִי תְּרִיסִין קִימִי בְּקִימִיָּהוּ וְאַתְעָרוּן דִּינִין בְּעֲלָמָא. כַּדִּין בְּנֵי נֶשׂא נִימִין, וְנִשְׁמַתָּא נִפְקַת וְאַסְהִידַת סְהִדוּתָא וְאַתְחִיבַת בְּדִינָא. וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֶבֶיד חֶסֶד בְּבַר-נֶשׁ וְנִשְׁמַתָּא תַּבַּת לְאַתְרָהּ. בְּפִלְגוּת לֵיא כַּד צְפָרִין מִתְעָרִין, סְטָרָא דְצָפוֹן אֶתְעַר בְּרוּחָא. קָם בְּקִימִיָּה שְׂרַבִּיטָא דְבַסְטָר דְרוּם, וּבִטְשׁ בְּהוּא רּוּחָא וְשָׂכִיךְ וְאַתְבַּסָּם. כַּדִּין אֶתְעַר קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּנִמוּסוּי לְאַשְׁתַּעֲשַׁעָא עִם צְדִיקָא בְּגִנְתָּא דְעָדוֹן בְּהִיא שְׁעֵתָא.

זְכָאָה חוּלְקִיָּה דְבַר-נֶשׁ דְּקָאִים לְאַשְׁתַּעֲשַׁעָא בְּאוּרִיתָא. דְּהָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָל צְדִיקָא דְּבִגְנָתָא דְעָדוֹן כֻּלְהוֹן צִיְתִין לְקִלְיָה. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, הַיּוֹשֵׁבֶת בְּגִנִּים חֲבֵרִים מְקַשְׁיָבִים לְקוֹלֶךָ הַשְׁמִיעִנִי. וְלֹא עוֹד אֵלָּא דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשִׁיךְ עָלֶיהָ חַד חוּטָא דְחֶסֶד לְמַהוּי תְּדִיר נְטִיר בְּעֲלָמָא. דְּהָא עֲלָאִין וְתַתְּאִין נְטִרִין לִיָּה, הָדָא הוּא דְכַתִּיב יוֹמָם יִצְוָה י"ב חֶסֶדוֹ, וּבְלִילָהּ שִׁירָה עִמִּי. אָמַר רַבִּי חֲזַקִּיָּה, כָּל מֵאֵן דְּאַשְׁתַּדַּל בְּהַאֲיִי שְׁעֵתָא בְּאוּרִיתָא, וְדָאִי אִית לִיָּה חוּלְקָא תְּדִיר בְּעֲלָמָא דְאַתִּי.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מֵאִי טַעֲמָא תְּדִירָה. אָמַר לִיָּה, הֵכִי אוּלִיפְנָא, דְּכָל פִּלְגוּת לֵיא כַּד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶתְעַר בְּגִנְתָּא דְעָדוֹן, כָּל אַנוּן נְטִיעוֹן דְּגִנְתָּא אֶשְׁתַּקִּין יְתִיר, מֵהוּא נַחֲלָא דְאַקְרִי נַחֲל קְדוּמִים, נַחֲל עֲדָנִים, דְּלֹא פְּסָקוֹן מִימּוֹי לְעֲלָמִין. כְּבִיבּוֹל הוּא דְקָאִים וְאַשְׁתַּדַּל בְּאוּרִיתָא, כְּאֵלוֹ הוּא נַחֲלָא אֶתְרַק עַל רִישִׁיָּהּ, וְאַשְׁקִי לִיָּה בְּגוֹ אַנוּן נְטִיעוֹן דְּבִגְנָתָא דְעָדוֹן. וְלֹא עוֹד, אֵלָּא הוּאִיל וְכֻלְהוֹן צְדִיקָא דְבִגּוֹ גִנְתָּא דְעָדוֹן צִיְתִין לִיָּה, חוּלְקָא שְׁוִיִין לִיָּה בְּהוּא שְׁקִין דְנַחֲלָא. אֶשְׁתַּכַּח דְּאִית לִיָּה חוּלְקָא תְּדִיר בְּעֲלָמָא דְאַתִּי:

חלק ד

רַבִּי אַבָּא הוּוּ אֶתִי מְטַבְרִיָּה לְבִי טְרוּנִיָּא דְחִמּוּי, וְרַבִּי יַעֲקֹב בְּרִיָּה הוּוּ עִמִּיָּה. אֶעְרַעוּ בְּכַפֵּר טְרָשָׁא. כַּד בְּעוּ לְמִשְׁכַּב, אָמַר רַבִּי אַבָּא לְמַרְיָה דְבִיתָא, אִית הַכָּא תְּרַנְגוּלִי. אָמַר לִיָּה מְאִרִיָּה דְבִיתָא, אַמְמִי. אָמַר לִיָּה, בְּגִין דְּקָאִימְנָא בְּפִלְגוּת לֵיא מִמֶּשׁ. אָמַר לִיָּה, לֹא אֶצְטְרִיךְ, דְּהָא סִימְנָא לִי בְּבִיתָא. דְּהִדִּין טַקְלָא דְקָמִי עֶרְסָאִי, מְלִינָא לִיָּה מִיָּא, וְנִטִּיף טִיף טִיף. וּבְפִלְגוּת לֵיא מִמֶּשׁ, אֶתְרַקוּ

בְּלֵהוּ מֵיָא, וְאֶתְגַּלְגַּל הָאִי קֵטֶפָא וְנָהִים, וְאֶשְׁתַּמַּע קֵלִיה בְּכָל בֵּיתָא. וּבְדִין הוּא פְּלָגוֹת לֵלִיא מִמֶּשׁ.
וְחַד סָבָא הָוֵה לִי, דְּהָוֵה קָם בְּכָל פְּלָגוֹת לֵלִיא וְאֶשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵיתָא, וּבְגִינִי בְּרַ עֶבֶד הָאִי. אָמַר רַבִּי
אָבָא, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְשִׁדְרָנִי הַכָּא.

בְּפִלְגוֹת לֵלִיא נָהִים הֵהוּא גִלְגַּלָּא דְקֵטֶפָא. קָמוּ רַבִּי אָבָא וְרַבִּי יַעֲקֹב. שְׁמַעוּ לְהֵהוּא גְבַרָא דְהָוֵה
יְתִיב בְּשַׁפּוּלֵי בֵּיתָא, וְתַרִין בְּנוֹי עֲמִיה. וְהָוֵה אָמַר, כְּתִיב, חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפָּטֵי
צְדָקָה. מֵאִי קָא חֲמָא דְדוּד דְאִיהוּ אָמַר, חֲצוֹת לַיְלָה, וְלֹא בְּחֲצוֹת לַיְלָה. אֲלֹא חֲצוֹת לַיְלָה וְדֵאִי
לְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר הַכִּי. וְכִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַכִּי אֶקְרִי. אִין. דְּהֵא חֲצוֹת לַיְלָה מִמֶּשׁ, קִדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא אֶשְׁתַּכַּח וְסִיעֵתָא דִּילֵיה. וּבְדִין הִיא שְׁעֵתָא דְעִיִּל בְּגִנְתָּא דְעָדוֹן לְאֶשְׁתַּעֲשַׁע עִם
צְדִיקָא.

אָמַר רַבִּי אָבָא לְרַבִּי יַעֲקֹב, וְדֵאִי נִשְׁתַּתַּף בְּשִׁכְיִנְתָּא וְנִתְחַבֵּר כַּחֲדָא. קָרִיבוּ וִיתִיבוּ עֲמִיה. אָמְרוּ לֵיה,
אִימָא מְלָה דְפִמָּר, דְּשַׁפִּיר קְאָמְרַת. מָנָא לָךְ הָאִי. אָמַר לוֹן, מְלָה דָא אוֹלִיפְנָא מְסַבְּאִי. וְתוּ הָוֵה
אָמַר, דִּתְחַלַּת שְׁעֵתָא קְמִיתָא דִּלְלִיא, כָּל דִּינִין דִּלְתַתָּא מִתְעָרִין וְאֶזְלִין וְשַׁאטִין בְּעֵלְמָא. וּבְפִלְגוֹת
לֵלִיא מִמֶּשׁ, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶתְעַר בְּגִנְתָּא דְעָדוֹן, וְדִינִין דִּלְתַתָּא לֹא מִשְׁתַּכַּחוּ. וְכָל נְמוּסִין
דְלַעֲלֵא, בְּלִלִיא לֹא אֶשְׁתַּכַּחוּ אֲלֹא בְּפִלְגוֹת לֵלִיא מִמֶּשׁ. מְנָלוֹ. מֵאֲבָרְהֵם, דְכְּתִיב וַיִּחַלֵּק עֲלֵיהֶם
לַיְלָה. בְּמִצְרַיִם, וַיְהִי בְּחֻצֵי הַלַּיְלָה. וּבִאֲתָרֵין סְגִיָאִין בְּאוֹרֵיתָא הַכִּי אֶשְׁתַּכַּח. וְדוּד הָוֵה יָדַע. וּמָנָא
הָוֵה יָדַע. אֲלֹא הַכִּי אָמַר סָבָא. דְמַלְכוּתָא דִּילֵיה, בְּהָאִי תֵלִיא, וְעַל דָּא קָאִים בְּהָאִי שְׁעֵתָא וְאָמַר
שִׁירְתָּא. וְלֵהַכִּי קָרִיִּיה לְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֲצוֹת לַיְלָה מִמֶּשׁ, אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ וְגו'. דְּהֵא כָּל דִּינִין
תֵּלִין מֵהַכָּא, וְדִינִין דְמַלְכוּתָא מֵהַכָּא מִשְׁתַּכַּחִין. וְהֵיִיא שְׁעֵתָא אֶתְקַטִּיר בַּה דְדוּד, וְקָם וְאָמַר
שִׁירְתָּא. אֶתָּא רַבִּי אָבָא וְנִשְׁקִיָּה. אָמַר לֵיה, וְדֵאִי הַכִּי הוּא, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְשִׁדְרָנִי הַכָּא.

תָּא חֲזִי, לַיְלָה, דִּינָא בְּכָל אֶתְר, וְהֵא אוֹקִימָנָא מְלִי, וְהַכִּי הוּא וְדֵאִי. וְהֵא אֶתְעַר קְמִיה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן.
אָמַר הֵהוּא יְנוּקָא, בְּרִיה דְהֵהוּא גְבַרָא, אִי הַכִּי, אִמָּאִי כְּתִיב חֲצוֹת לַיְלָה. אָמַר לֵיה, הֵא אֶתְאָמַר
בְּפִלְגוֹת לֵלִיא מַלְכוּתָא דְשַׁמְיָא אֶתְעַרַת. אָמַר, אָנָּא שְׁמַעְנָא מְלָה. אָמַר לֵיה רַבִּי אָבָא, אִימָא בְּרִי
טָב, דְּהֵא מְלָה דְפִמָּר, קָלָא דְבוּצִינָא לְהוּי. אָמַר, אָנָּא שְׁמַעְנָא דְהֵא לַיְלָה דִּינָא דְמַלְכוּתָא אִיהוּ.
וּבְכָל אֶתְר דִּינָא הוּא. וְהָאִי דְקָאֶמַר חֲצוֹת, בְּגִין דִּינְקָא בְּתַרִי גּוֹנִי, בְּדִינָא וְחֻסְדָּא. וּוְדֵאִי פְּלָגוֹתָא
קְדַמִּיתָא דִּינָא הוּא. דְּהֵא פְּלָגוֹתָא אַחְרָא נָהִירוּ אֲנַפְהָא בְּסֵטְרָא דְחֻסְדָּא. וְעַל דָּא חֲצוֹת לַיְלָה כְּתִיב
וְדֵאִי. קָם רַבִּי אָבָא וְשׁוּי יְדוּי בְּרִישִׁיָּה וּבְרַבִּיָּה. אָמַר, וְדֵאִי חֲשִׁיבְנָא דְחַכְמַתָּא לֹא אֶשְׁתַּכַּח בְּרַ
בְּאִנּוֹן זְפָאִי דְזָכוּ בַּה. הַשְׁתָּא חֲמִינָא דְאֶפְלוּ יְנוּקֵי בְּדָרָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן, זָכוּ לְחַכְמַתָּא עֲלָאָה. זְפָאָה
אֲנַת רַבִּי שְׁמַעוֹן. וַי לְדָרָא דְאֲנַת תְּסַתְּלַק מִנִּיה. יִתְבוּ עַד צַפְרָא וְאֶשְׁתַּדְּלוּ בְּאוֹרֵיתָא

פְּתַח רַבִּי אָבָא וְאָמַר, וְעַמְר בְּלָם צְדִיקִים וְגו'. מְלָה דָּא הֵא אוֹקְמוּהָ חַבְרִיא, מֵאִי טַעֲמָא כְּתִיב
וְעַמְר בְּלָם צְדִיקִים. וְכִי בְּלָהוּ יִשְׂרָאֵל צְדִיקֵי נִינְהוּ. וְהֵא כְּמָה חֲזִיבִין אִית בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל. כְּמָה חֲטָאִין

וּבְמַה רְשִׁיעֵינוּ דְעֵבְרִין עַל פְּקוּדֵי אִוְרֵיתָא. אֲלֵא הֵכִי תֵנָּא בְּרִזָּא דְמִתְנִיתִין, זְכָאִין אֲנוּן יִשְׂרָאֵל דְעֵבְדִין קְרִבְנָא דְרַעוּא לְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְמִקְרָבִין בְּנִיהוּ לְתַמְנִיָּא יוֹמִין לְקְרִבְנָא. וְכֵד אֲתַגְזְרוּ, עָאֵלוּ בְּהֵאֵי חוּלְקָא טְבָא דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְכִתִּיב וְצִדִּיק יִסוּד עוֹלָם. וְכִיּוֹן דְעָאֵלוּ בְּהֵאֵי חוּלְקָא דְצִדִּיק, אֶקְרוּן צִדִּיקִים וְדֵאִי בְּלָם צִדִּיקִים, וְעַל כֵּן לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ, בְּדַפְתִּיב פְּתַחוּ לִי שַׁעֲרֵי צְדָק אֲבֵא בָם. וְכִתִּיב זֶה הַשַּׁעַר לִי, צִדִּיקִים יָבֹאוּ בּוֹ. אֲנוּן דְאֲתַגְזְרוּ וְאֶקְרוּן צִדִּיקִים. נֶצֶר מִטְּעִי, נֶצֶר מֵאֲנוּן נְטִיעוֹן דְנִטְעָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִנְתָּא דְעֵדוֹן. הֵאֵי אֶרֶץ חַד מְנִיהוּ. וְעַל כֵּן אֵית לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל חוּלְקָא טְבָא בְּעֵלְמָא דְאֵתִי. וְכִתִּיב, צִדִּיקִים יִירְשׁוּ אֶרֶץ. לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ. מֵהוּ לְעוֹלָם. כְּמָא דְאוּקִימְנָא בְּמִתְנִיתָא דִּילּוּ, וְהֵא אֲתַמְרָא הֵאֵי מְלָה בִּין חֲבֵרֵיא.

תַּא חֲזִי, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא קָרָא לְאַבְרָהָם אַבְרָהָם עַד הַשְּׁתָּא, מֵאִי טַעמָא. אֲלֵא הֵכִי אוּקִימְנָא, דְעַד הַשְּׁתָּא לֹא אֲתַגְזְרוּ. וְכֵד אֲתַגְזְרוּ, אֲתַחֲבַר בֵּיהּ הֵאֵי ה"א וְשִׂרְיָא בֵּיהּ, וְכֵדִין אֶקְרִי אַבְרָהָם. וְהִינוּ דְכִתִּיב אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְּרָאָם. וְתַאנָּא בְּה"א בְּרָאָם. וְתַאנָּא בְּאַבְרָהָם. מֵאִי קִאמְרִי. אֲלֵא דָא חֲסֵד, וְדָא שְׂכִינְתָּא, וְכֵלָא נְחִית פְּחֻדָּא, וְלֹא קִשְׂיָא מְלָה, וְהֵאֵי וְהֵאֵי הוּי. אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב לְרַבִּי אֲבָא, הֵאֵי ה"א דְהַבְּרָאָם זְעִירָא, וְה"א דְהַלִּי"י רַבְרַבָּא, מֵה בִּין הֵאֵי לְהֵאֵי. אָמַר לֵיהּ, דָּא שְׂמִטָּה, וְדָא יוֹבְלָא. וְאֵית דְמִתְנִי דְכֵלָא חַד. דְכֵד מְנַהֲרָא מִצְדִּיק, כְּדִין קִימָא בְּאַשְׁלֻמוּתָא, וְה"א רַבְרַבָּא, דְהֵא מִתְנַהֲרָא בְּדַקָּא יָאוּת. וְלִזְמַנִּין דְלֹא קִימָא בְּאַשְׁלֻמוּתָא וְיִנְקָא מִסְטֵרָא אַחְרָא, כְּדִין ה"א זְעִירָא. וּבְגִין כֵּן, זְמַנִּין דְסִיְהֲרָא קִימָא בְּאַשְׁלֻמוּתָא, וְזְמַנִּין בְּפִגְימוּתָא. וּבִאֲנַפְהָא אֲשַׁתְּכַח וְאַשְׁתַּמּוּדַע, וְכֵלָא שְׁפִיר. וְהֵאֵי אִיהוּ בְּרִירָא דְמְלָה:

חלק ה

אָמַר רַבִּי אֲבָא, זְכָאִין אֲנוּן יִשְׂרָאֵל דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַרְעֵי בְּהוּן מְכַל שְׁאָר עַמִּין. וְיַהִיב לוֹן אֵת קִימָא דָּא. דְכֵל מֵאֵן דְאֵית בֵּיהּ הֵאֵי אֵת, לֹא נְחִית לְגִיְהֵנָם, אִי אִיהוּ נְטִיר לֵיהּ בְּדַקָּא יָאוּת, דְלֹא עֵיִל לֵיהּ בְּרִשׁוּתָא אַחְרָא, וְלֹא מְשַׁקֵּר בְּשִׁמְיָה דְמַלְכָּא. דְכֵל מֵאֵן דְמִשְׁקֵר בְּהֵאֵי, כְּמֵאֵן דְמִשְׁקֵר בְּשִׁמְיָה דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְכִתִּיב, בִּי"י בְּגָדוֹ, כִּי בָנִים זָרִים יִלְדוּ:

תּוֹ אָמַר רַבִּי אֲבָא, בְּזַמְנָא דְבֵר־נֶשׂ אֲסִיק בְּרִיָּה לְאַעְלִיָּה לְהֵאֵי בְּרִית, קִרִּי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְפִמְלִיא דִּילִיָּה וְאָמַר, חֲמוּ מֵאִי בְּרִיָּה עֲבָדִית בְּעֵלְמָא. בְּהַ שְׁעֵתָא אֲזַדְמֹן אֲלִיָּהוּ וְטָאֵס עֵלְמָא בְּאַרְבַּע טָאֵסִין וְאֲזַדְמֹן תַּמּוֹן. וְעַל דָּא תְּנִינוּ, דְבַעֵי בֵר־נֶשׂ לְתַקְנָא בְּרִסְיָא אַחְרָא לִיקְרָא דִּילִיָּה, וְיִימָא דָּא בְּרִסְיָא דְאֲלִיָּהוּ. וְאִי לָאוּ, לֹא שְׂרִי תַמּוֹן. וְהוּא סְלִיק וְאַסְהִיד קִמִּי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. תַּא חֲזִי, בְּקִדְמִיתָא פְּתִיב, מֵה־לָּהּ פַּה אֲלִיָּהוּ וּגו'. וְכִתִּיב קִנָּא קִנָּא תִּי לִי? אֵלֶּהִי צְבָאוֹת, כִּי עָזְבוּ בְּרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּגו'. אָמַר לֵיהּ, חֲיָהּ, בְּכֵל אֲתַר דְהֵאֵי רְשִׁימָא קִדְשָׁא יִרְשְׁמוּן לֵיהּ בְּנֵי

בְּשֵׁרָהוֹן, אַנְתָּ תִזְדַּמֵּן תַּמֹּן. וּפִמָּא דְאַסְהִיד דְיִשְׂרָאֵל עֲזָבוּ, הוּא יִסְהִיד דְיִשְׂרָאֵל מְקִימִין הַאֲיִי קִימָא. וְהָא תְּנִינֹן, עַל מַה אֲתַעֲנֵשׁ אֲלֵיהוּ קִמֵי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. עַל דְאַמַר דְלְטוֹרָא עַל בְּנוֹי.

אַדְהֵבִי הָוֵה אֲפִי נְהוֹרָא דְיוֹמָא, וְהוּוּ אֲמָרִי מְלֵי דְאוֹרִיתָא. קִמּוּ לְמִיזֵל. אֲמַר לְהוּ הֵהוּ גְבַרָא, בְּמַה דְעִסְקִיתוּ בְּהַאֲיִי לְלִיא, אֲשִׁלִּימוּ. אֲמַרוּ, מַאי הוּא. אֲמַר לְהוּ, דְתַחֲמוֹן לְמַחַר, אֲנַפּוֹי דְמָרִיה דְקִימָא. דְהָא דְבִיתָאֵי בְּעָאֵת בְּעוֹתָא דָא מְנִיכוּ, וּגְזַר קִימָא דְבָרֵי דְאַתִּילִיד לִי, לְמַחַר לְהוּי הַלּוּלָא דִילֵיה. אֲמַר רַבִּי אַבָּא, הַאֲיִי בְּעוֹתָא דְמַצּוֹה אִיהוּ. וּלְמַחֲמֵי אֲפִי שְׂכִינְתָא, נְתִיב. אוֹרִיכוּ כָּל הֵהוּא יוֹמָא. בְּהֵהוּא לְלִיא, בְּנֵשׁ הֵהוּא גְבַרָא כָּל אֲנוּן רְחִימוּי, וְכָל הֵהוּא לְלִיא אֲשִׁתְּדִלוּ בְּאוֹרִיתָא, וְלֹא הָוֵה מֵאֵן דְנִיִּים. אֲמַר לְהוּ הֵהוּא גְבַרָא, בְּמַטּוּ מְנִיכוּ, כָּל חַד וְחַד לִימָא מְלָה חֲדַתָּא דְאוֹרִיתָא:

(א) פִּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, בְּפִרְוֵע פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהִתְנַדֵּב עִם בְּרָכוּי י"ג. מַאי קָא חֲמוּ דְבוֹרָה וּבְרָק דְפִתְחוּ בְּהַאֲיִי קָרָא. אֲלֹא הֵבִי תְּנִינֹן, לִית עֲלָמָא מִתְקִימָא אֲלֹא עַל הַאֲיִי בְּרִית, דְכִתְיב אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמֵם וְלַיְלָה וְגו'. דְהָא שְׂמִיָּא וְאַרְעָא עַל דָּא קִימִין. בְּגִין כֹּר, כָּל זְמַנָּא דְיִשְׂרָאֵל מְקִימִין הַאֲיִי בְּרִית, נְמוּסֵי שְׂמִיָּא וְאַרְעָא קִימִין בְּקִימִיהוּ. וְכָל זְמַנָּא דְחָס וְשְׁלוֹם יִשְׂרָאֵל מְבַטְלִין הַאֲיִי בְּרִית, שְׂמִיָּא וְאַרְעָא לֹא מִתְקִימִין, וּבְרַכָּאוּן לֹא מְשַׁתְּכָחוּן בְּעֲלָמָא.

תָּא חֲזִי, לֹא שְׁלִיטוּ שְׂאָר עַמִּין עַל יִשְׂרָאֵל, אֲלֹא כִּד בְּטִילוּ מְנִיהוּ קִימָא דָּא. וּמַה בְּטִילוּ מְנִיהוּ, דְלֹא אֲתַפְּרְעוּ וְלֹא אֲתַגְּלִין. וְעַל דָּא כִּתְיב, וַיַּעֲזְבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת י"ג וְגו'. וַיִּמְכּוּר אֹתָם בְּיַד סִיסְרָא. וַיַּעֲזְבוּ אֶת י"ג מִמֶּשׁ. עַד דְאַתְתָּ דְבוֹרָה וְאַתְנַדְּבַת לְכָל יִשְׂרָאֵל בְּמִלָּה דָּא, כִּדִּין אֲתַכְּנַעוּ שְׁנֵאִיהוֹן תְּחוֹתֵיהוּ. וְהִינּוּ דְתְּנִינֹן, דְאַמַר קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִיהוֹשֻׁעַ, וְכִי יִשְׂרָאֵל אֲטִימִין אֲנוּן וְלֹא אֲתַפְּרְעוּ וְלֹא אֲתַגְּלִין וְלֹא קִימֵי קִימָא דִילֵי, וְאַתְּ בְּעִי לְאַעְלָא לְהוּ לְאַרְעָא וְלֹא אֲתַכְּנַעוּ שְׁנֵאִיהוֹן. שׁוּב מוֹל אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנִית. וְעַד דְאַתְפְּרְעוּ וְאַתְגְּלִיא הַאֲיִי בְּרִית, לֹא עָאלוּ לְאַרְעָא, וְלֹא אֲתַכְּנַעוּ שְׁנֵאִיהוֹן. אוּף הַכָּא, בִּיּוֹן דְאַתְנַדְּבִין יִשְׂרָאֵל בְּהַאֲיִי אֶת, אֲתַכְּנַעוּ שְׁנֵאִיהוֹן תְּחוֹתֵיהוּ, וּבְרַכָּאוּן אֲתַחֲזְרוּ לְעֲלָמָא. הֲדָא הוּא דְכִתְיב, בְּפִרְע פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהִתְנַדֵּב עִם בְּרָכוּי י"ג:

(ב) קָם אַחְרָא וּפִתַח וְאָמַר, וַיְהִי בְּדֶרֶךְ בְּמַלּוֹן וַיִּפְגְּשׂוּ י"ג וַיִּבְקֶשׁ הַמִּיתוּ. לְמַשָּׁה. אֲמַר לֵיה קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכִי אֶת אֲזִיל לְאַפְקָא יִתְּ יִשְׂרָאֵל מִמְּצָרִים וְלֹא אֲתַכְּנַעוּ מִלְכָּא רַב וְשְׁלִיטָא, וְאַתְּ אֲנִשִּׁית מְנַךְ קִימָא, דְבִרְךְ לֹא אֲתַגְּזֵר. מִיָּד וַיִּבְקֶשׁ הַמִּיתוּ. תָּאנָא, נַחַת גְּבַרִיאֵל בְּשִׁלְהוּבָא דְאַשָּׁא לְאוּקְדִיָּה, וְאַתְרַמִּיז חַד חוּיָא מִתּוּקְדָא לְשִׁאֲפָא לֵיה בְּגוּיָה. אֲמַאי חוּיָא. אֲמַר לֵיה קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶת אֲזִיל לְקַטְלָא חוּיָא רַבְרָבָא וְתַקִּיפָא, וּבִרְךְ לֹא אֲתַגְּזֵר. מִיָּד אֲתַרַמִּיז לְחַד חוּיָא לְקַטְלָא לֵיה. עַד דְחִמַּת צְפוּרָה וּגְזַרְתָּ לְבָרָה וְאַשְׁתִּיזִיב. הֲדָא הוּא דְכִתְיב, וַתִּקַּח צְפוּרָה צוּר, מֵהוּ צוּר אֲלֹא אֲסוּתָא. וּמַאי אֲסוּתָא, דְכִתְיב וַתִּכְרוֹת אֶת עַרְלַת בְּנֵהּ, דְנִצְנָצָא בְּהַ רּוּחַ קִדְשָׁא:

חלק ו

ג) קם אַחַרָא וְאָמַר, וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָחָיו גִּשׁוּ נָא אֵלַי וַיִּגָּשׁוּ. וַיֹּאמֶר וּגּו'. וְכִי אֲמַאי קָרִי לָהּ, וְהָא קָרִיבִין הוּוּ גַבְיָהּ. אֲלֵא בְשַׁעֲתָא דְאָמַר לוֹן אֲנִי יוֹסֵף אַחִיכֶם, תְּוֹהוּ דְחֲמוּ לִיָּהּ בְּמַלְכוּ בְּעֲלָאָה. אָמַר יוֹסֵף, מַלְכוּ דָא, בְּגִין דָא רֹחַנָא לָהּ. גִּשׁוּ נָא אֵלַי וַיִּגָּשׁוּ, דְאֲחֲזִי לָהּ הָאִי קִימָא דְמִילָהּ. אָמַר, דָא גְרַמַת לִי מַלְכוּ דָא, בְּגִין דְנִטְרִית לָהּ. מִפְּאֹן אֹלִיפְנָא, מֵאֹן דְנִטְרִי לָהּ אִי קִימָא, מַלְכוּ אֲתִנְטְרַת לִיָּהּ. מְנַלּוּ, מִבְּעֲזָ, דְכְּתִיב חִי י"י שְׂכַבִי עַד הַבֶּקֶר. דְהוּוּ מְקַטְרַג לִיָּהּ יִצְרִיָּהּ, עַד דְאֹמִי אֹמְרָא וַנִּטְרִי לָהּ אִי בְרִית. בְּגִין כֹּר זְכָא דְנִפְקוּ מִנִּיָּהּ מַלְכִין שְׁלִיטִין עַל כָּל שְׂאָר מַלְכִין, וּמַלְכָא מְשִׁיחָא דְאֲתִקְרִי בְשֵׁמָא דְקִדְשָא בְרִיךְ הוּא:

ד) פְּתַח אֲדָר וְאָמַר, כְּתִיב אִם תַּחְנֶה עָלַי מַחְנֶה וּגּו'. הִכִּי תֵאֲנָא, בְּזָאֲתָא אֲנִי בּוֹטַח, מֵהוּ בְּזָאֲתָא. דָא אֲתִ קִימָא דְזִמְיָנָא תְּדִיר גַבְיָ בְרִ-נֶשׁ, וְאֲתִרְמִיזָא לְעִילָא. וּבְגִינִי כֹר אֲתִאָמַר בְּזָאֲתָא, כְּמָא דְכְּתִיב זָאֲתָא אוֹת הַבְּרִית. זָאֲתָא בְרִיתִי. וְכֹלָא בְּחַד דְרַגָּא. וְתֵאֲנָא, זֶה וְזָאֲתָא, בְּחַד דְרַגָּא אֲנוּן וְלֵא מִתְפָּרְשׁוּן. וְאִי תִימָא אִי הִכִּי, הָא שְׂאָר בְּנֵי עֲלָמָא הִכִּי, אֲמַאי דְוֹד בְּלַחֲוֹדוּי וְלֵא אַחַרָא. אֲלֵא בְּגִין דְאֲחִידָא בִּיָּהּ וְאֲתִרְמִיזָא בִּיָּהּ, וְהִיא כְּתִרָא דְמַלְכוּתָא. תָּא חֲזִי, בְּגִין דְהָאִי זָאֲתָא לֵא נִטְרִי לִיָּהּ דְוֹד מַלְכָא כְּדָקָא חֲזִי, מַלְכוּתָא אֲתַעְדִּי מִנִּיָּהּ כָּל הָהוּא זִמְנָא. וְהִכִּי אֹלִיפְנָא, הָאִי זָאֲתָא אֲתִרְמִיזָא בְּמַלְכוּתָא דְלְעִילָא, וְאֲתִרְמִיזָא בִּירְשָׁלַם קִרְתָּא קִדְשָׁא. בְּהִיא שַׁעֲתָא דְוֹד עֲבַר עָלֶיָּהּ, נִפְקָא קֵלָא וְאָמַר, דְוֹד, בְּמָה דְאֲתִקְטַרַת, תַּשְׁתַּרִּי. לָר טְרַדִין מִירְשָׁלַם, וּמַלְכוּתָא אֲתַעְדִּי מִנָּר. מִנָּר לוֹ, דְכְּתִיב הַנְּבִי מְקִיָּם עָלֶיָּהּ רַעָה מִבֵּיתָהּ. מִבֵּיתָהּ דִּיקָא. וְהִכִּי הוּוּ, בְּמָה דְעֲבַר, בִּיָּהּ אֲתַעְנֶשׁ. וּמָה דְוֹד מַלְכָא הִכִּי, שְׂאָר בְּנֵי עֲלָמָא, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה:

ה) פְּתַח אֲדָר וְאָמַר, לּוּלִי י"י עֲזַרְתָּה לִי כְּמַעַט שְׂכַנָּה דּוּמָה נִפְשִׁי. תֵאֲנָא, בְּמָה זְכָאֹן יִשְׂרָאֵל דְלָא נְחִיתִי לְגִיָּהֲנָם כְּשְׂאָר עַמִּין, וְלֵא אֲתִמְסִרוּן בִּידוּי דְדּוּמָה, בְּהָאִי אֲתִ. דְהִכִּי תֵאֲנָא, בְּשַׁעֲתָא דְבְרִ-נֶשׁ נִפְיָה מְעֲלָמָא, כְּמָה חֲבִילִי טְהִירִין אֲתַפְקֶדוּן עָלֶיָּהּ, זְקִפִין עֵינָא וְחֲמָאֹן הָאִי אֲתִ דְהוּא קִימָא דְקִדְשָׁא, אֲתַפְרֶשׁוּן מִנִּיָּהּ, וְלֵא אֲתִיָּהִב בִּידוּי דְדּוּמָה לְנַחַתָא לְגִיָּהֲנָם. דְכָל מֵאֹן דְאֲתִמְסִר בִּידוּי, נַחִית לְגִיָּהֲנָם וְדָאִי. וּמֵהָאִי אֲתִ דְחֲלִין עֲלָאִין וְתַתְּאִין, וְדִינִין בִּישִׁין לֵא שְׁלִטִין בִּיָּהּ בְּבְרִ-נֶשׁ אִי אִיָּהוּ זְכִי לְנִטְרִי לִיָּהּ לְהָאִי אֲתִ, בְּגִין דְהוּא אֲתִאֲחִיד בְּשֵׁמָא דְקִדְשָא בְרִיךְ הוּא. כִּיֹן דְוֹד מַלְכָא לֵא נִטְרִי אֲתִ קִימָא דָא כְּדָקָא חֲזִי, אֲתַעְדִּי מִנִּיָּהּ מַלְכוּתָא וְאֲתִטְרִיד מִירְשָׁלַם, מִיָּד דְחִיל, דְסִבְר דִּיחַתּוֹן לִיָּהּ מִיָּד וּמִסְרוֹן לִיָּהּ בִּידוּי דְדּוּמָה וַיִּמּוֹת בְּהוּא עֲלָמָא, עַד דְאֲתַבְּשַׁר בִּיָּהּ, דְכְּתִיב גַם י"י הָעֲבִיר חֲטָאתָהּ, לֵא תִמּוֹת. בְּהַ שַׁעֲתָא פְּתַח וְאָמַר, לּוּלִי י"י עֲזַרְתָּה לִי, כְּמַעַט שְׂכַנָּה דּוּמָה נִפְשִׁי:

ו) פְּתַח אֲדָר וְאָמַר, מֵאִי הָאִי דְכְּתִיב דְאָמַר דְוֹד, וְהִרְאֵנִי אוֹתוֹ וְאֲתִ נוֹהוּ. מֵאֹן יְכִיל לְמַחְמִי לִיָּהּ לְקִדְשָא בְרִיךְ הוּא. אֲלֵא הִכִּי תִנִּינוּ, בְּהִיא שַׁעֲתָא דְאֲתַגְזֹר עָלֶיָּהּ הָהוּא עֲנֶשׂא, וְדוּד יִדַע דְעַל

דָּלָא נָטַר הַאִי אֶת בְּדָקָא יָאוּת אֶתְעַנֵּשׁ בְּהַאִי. דְּכֹלָא בְּחָדָא אֶחֱיָדָא וְכֹלָא אֶתְרַמִּיז בְּהַאִי אֶת, וְלֹא אֶקְרִי צְדִיק מֵאֵן דְּלֹא נָטַר לִיה בְּדָקָא יָאוּת, הֵוֹה בְּעֵי בְּעוּתִיהָ וְאָמַר, וְהִרְאִי אוּתוֹ וְאֶת נוֹהוּ. מַאי אוּתוֹ. דָּא אֶת קִימָא קְדִישָׁא, דְּהָא דְּחִילָנָא דְּאֶתְאֲבִיד מְנַאי. מַאי טַעמָא. בְּגִין דְּתֵרִין אֱלִין, מַלְכוּתָא וִירִשְׁלָם, בְּהַאִי אֶחֱיָדָן. וּבְגִין כְּרַךְ תְּלִי בְּבְעוּתִיהָ, אוּתוֹ וְאֶת נוֹהוּ, דִּיתְהַדְר מַלְכוּתָא דְּהַאִי אֶת לְאֶתְרִיהָ וְכֹלָא חַד מְלָה:

(ז פִּתַח אֶדְר וְאָמַר, וּמִבְּשָׂרִי אֶחְזָה אֱלוֹהִי. מַאי וּמִבְּשָׂרִי. וּמַעְצָמִי מִבְּעֵי לִיה. אֱלֹא מִבְּשָׂרִי מִמֶּשׁ. וּמַאי הִיא. דְּכֹתִיב וּבִשָׂר קֹדֶשׁ יַעֲבֹרוּ מֵעַלְיָךְ, וְכֹתִיב וְהִיִּתָּה בְּרִיתִי בְּבִשְׂרָכֶם. דְּתַנִּיא, בְּכֹל זְמַנָּא דְּאֶתְרִישִׁים בְּרִישׁ בְּהַאִי רְשִׁימָא קְדִישָׁא דְּהַאִי אֶת, מְנִיה חֲמִי לְקֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, מְנִיה מִמֶּשׁ. וְנִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא אֶתְאֶחֱיָדַת בִּיה. וְאִי לֹא זְכִי, דְּלֹא נָטַר הַאִי אֶת, מַה פְּתִיב, מְנִשְׁמַתָּא אֱלוֹהִי יֵאבְדוּ. דְּהָא רְשִׁימוֹ דְּקֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא אֶתְנָטִיר. וְאִי זְכִי וְנָטִיר לִיה, שְׂכִינְתָא לֹא אֶתְפָּרֵשׁ מְנִיה. אִימְתִי מִתְקִימָא בִּיה. כִּד אֶתְנָסִיב, וְהַאִי אֶת עֵיִל בְּאֶתְרִיהָ. דְּתַנִּיא, מַאי טַעמָא, וְאִי ה"א אֶזְלִין בְּחָדָא. אֱלֹא חַד דְּכַר, וְחַד נִקְבָּא, אֶשְׁתַּתְּפוּ בְּחָדָא וְאֶקְרִי חַד שְׁמָא, כְּדִין חֶסֶד עֲלָהָ שְׂרִיא עֲלִייהוּ. בְּאֵן אֶתֵר שְׂרִיא, בְּסֵטְרָא דְּדַכּוּרָא. וּמֵאֵן חֶסֶד. חֶסֶד א"ל, דְּאֶתִי וְנִפִּיק מִחֲכֵמָה עֲלָהָ וְאֶתְעַטֵר בְּדַכּוּרָא, וּבְגִין כְּרַךְ אֶתְבַּסְמַת נִקְבָּא. תּוֹ תַנִּינוּ, אֱלוֹהִי הִכִּי הוּא. אֵל, נְהִירוּ דְּחֲכֵמְתָא. וְאִי דְּכַר, ה"א נִקְבָּא, אֶשְׁתַּתְּפוּ בְּחָדָא, אֱלוֹהִי אֶקְרִי. וְנִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא, מְהַאִי אֶתֵר אֶתְאֶחֱדַת, וְכֹלָא תְלִיא בְּהַאִי אֶת.

וְעַל דָּא פְתִיב, וּמִבְּשָׂרִי אֶחְזָה אֱלוֹהִי. דָּא שְׂלִימוּתָא דְּכֹלָא, מִבְּשָׂרִי מִמֶּשׁ. מְהַאִי אֶת מִמֶּשׁ. וְעַל דָּא, זְכָאִין אֲנוּן יִשְׂרָאֵל קְדִישִׁין דְּאֶחֱיָדָן בִּיה בְּקֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא. זְכָאִין אֲנוּן בְּעֲלָמָא דִּין וּבְעֲלָמָא דְּאֶתִי. עֲלִיהוּ פְתִיב, וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בִּי? וְגו'. וּבְגִין כְּרַךְ, חַיִּים פְּלָכֶם הַיּוֹם.

חלק ז

אָמַר רַבִּי אַבָּא, וּמַה בְּכֹל כְּרַךְ אֶתְנוּ חַפִּימִין, וְאַתְנוּ יְתַבִּין הַכָּא. אָמְרוּ לִיה, אִי צְפִירִי יִתְעַקְרוּ מֵאֶתְרִיהוּ, לֹא יִדְעִין לָאֵן טַאסֵן. הָדָא הוּא דְּכֹתִיב, בְּצַפּוֹר נֹדְדַת מִן קִנְיָה, כִּן אִישׁ נֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ. וְאַתְרָא דָּא, זְכָאִין לֹן לְאוּרִיתָא. וְהַאִי אוּרְחָא דִּילֹן, בְּכֹל לְלִיא פְּלַגוּתָא אֲנוּן נִימִין, וּפְלַגוּתָא אֲנוּן עֶסְקִין בְּאוּרִיתָא. וְכִד אֲנוּן קִימִין בְּצַפְרָא, רִיחִי חִקְלָא וְנַהֲרִי מִיָּא נַהֲרִין לֹן אוּרִיתָא, וְאַתִּישְׁבַת בְּלַבּוֹ. וְאַתֵר דָּא, הָא דִּינֹהָ לְעִילָא זְמַנָּא חָדָא. וְכֵמָה סְרָכִי תְרִיסִין אֶסְתַּלְקוּ בְּהוּא דִּינָא עַל עֲנִשָׁא דְּאוּרִיתָא. וְכִדִּין אֶשְׁתַּדְלוּתָא דִּילֹן יִמְמָא וְלִלִיא, בְּאוּרִיתָא הוּא. וְאַתְרָא דָּא קָא מְסִיעַ לֹן. וּמֵאֵן דְּאֶתְפָּרֵשׁ מִכָּאֵן, כְּמֵאֵן דְּאֶתְפָּרֵשׁ מִחִי עֲלָמָא. זְקִיף יְדוּי רַבִּי אַבָּא וּבְרִיךְ לֹן. יִתְבוּ עַד דְּנַהֵר מִמָּא.

בְּתֵר דְּנֵהר יִמְמָא, אִמְרוּ לְאֲנוּן דְּרִדְקֵי דְקַמְיָהוּ, פּוֹקוּ וְחִמוּ אִי נָהַר יִמְמָא. וְכָל חַד לִימָא מְלָה
חֲדַתָּא דְאוּרִיתָא לְהֵאֵי גְבַרָא רַבָּא. נִפְקוּ וְחִמוּ דְנֵהר יִמְמָא. אִמְר חַד מְנִיָּהוּ, זְמִין הֵאֵי יוֹמָא אֲשָׁא
מְלַעֲלָא. אִמְר אַחְרָא, וּבִהַךְ בֵּיתָא. אִמְר אַחְרָא, חַד סְבָא הֵבָא, דְזִמִּין הֵאֵי יוֹמָא לְאַתּוּקְדָא בְּנוּרָא
דָּא. אִמְר רַבִּי אַבָּא, רַחֲמֵנָא לִישִׁיזְבוּן. תּוּה וְלֹא יִכִּיל לְמַלְלָא. אִמְר, קַטְרָא דְהוּרְמָנָא, בְּאַרְעָא
אַתְפַּסְתָּ. וְכִךְ הוּהוּ, דְהוּא יוֹמָא חִמוּ חֲבַרְיָא אִפִּי שְׂכִינְתָא וְאַסְתְּחַרוּ בְּאַשָׁא. וְרַבִּי אַבָּא אֶתְלַהֲיֵטוּ
אַנְפוּי בְּנוּרָא, מִחֲדוּתָא דְאוּרִיתָא.

תַּאנָּא, כָּל הַהוּא יוֹמָא לֹא נִפְקוּ בְּלָהוּ מִבֵּיתָא, וּבֵיתָא אֶתְקַטְר בְּקַטְרָא. וְהוּוּ חֲדַתָּן מְלִי בְּגוּיָהוּ,
כְּאֵלוּ קִבְלוּ הַהוּא יוֹמָא אוּרִיתָא מְטוּרָא דְסִינִי. בְּתֵר דְאַסְתְּלִקוּ, לֹא הוּוּ יְדַעֵי אִי הוּא יִמְמָא וְאִי
לִיָּא. אִמְר רַבִּי אַבָּא, בְּעוּד דְאַנּוּן קִימִין, לִימָא כָּל חַד מִנּוּן מְלָה חֲדַתָּא דְחֲכַמְתָּא, לְאַקְשָׁרָא טִיבוּ
לְמַאֲרִיָּה דְבֵיתָא מְרִיָּה דְהַלּוּלָא:

ח) פֶּתַח חַד וְאִמְר, אֲשֵׁרִי תִבְחַר וְתִקְרַב יִשְׁבוּן חֲצַרְיָהּ וְגו' . בְּקַדְמִיתָא חֲצַרְיָהּ, לְבִתֵּר בֵּיתָהּ, וּלְבִתֵּר
הֵיכְלָהּ. דָּא פְּנִימָאָה מִן דָּא, וְדָא לְעֵילָא מִן דָּא. יִשְׁבוּן חֲצַרְיָהּ בְּקַדְמִיתָא, כְּמָא דְאַתְאֲמַר וְהִיָּה
הַנְּשֵׂאֵר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתֵר בִּירוּשָׁלַם קְדוּשׁ יִאֲמַר לוּ. נִשְׁבְּעָה בְּטוֹב בֵּיתָהּ, לְבִתֵּר, כְּמָא דְאַתְאֲמַר בְּחֲכַמָּה
יְבֻנָּה בֵּיתָהּ. הַחֲכַמָּה יְבֻנָּה בֵּיתָהּ, לֹא פְתִיב. דָּאִי פְתִיב הֵכִי, הוּהוּ מִשְׁמַע דְּחֲכַמָּה בֵּיתָהּ אֲקָרִי. אֵלָא פְתִיב
בְּחֲכַמָּה יְבֻנָּה בֵּיתָהּ, הֵינּוּ דְכַתִּיב וְנָהַר יוֹצֵא מַעַדָּן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן וְגו' . קְדוּשׁ הֵיכְלָהּ, לְבִתֵּר דָּא,
הוּא שְׁלִימּוּ דְכֵלָא. דְהֵכִי תִנִּינוּ, מַהוּ הֵיכְלָהּ. כְּלוּמַר ה"י כ"ל, הֵאֵי וְהֵאֵי. וְכֵלָא אֲשִׁתְּלִים כְּחֲדָא.
רִישָׁא דְקָרָא מַה מוֹכַח. דְכַתִּיב אֲשֵׁרִי תִבְחַר וְתִקְרַב יִשְׁבוּן חֲצַרְיָהּ.

הֵאֵי מֵאֵן דְאַקְרִיב בְּרִיָּה קְרַבְנָא קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רַעֲוָא דְקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהוּא קְרַבְנָא.
וְאַתְרַעֵי בֵּיהּ וְקָרִיב לִיָּהּ. וְשׁוּי מְדוּרִיָּה בְּתֵרִין אֲדָרִין. וְאַחִיד לְהֵאֵי וְלֵהֵאֵי דְאַנּוּן תְּרִין אֶתְקַשְׁרוּ
כְּחֲדָא. דְכַתִּיב יִשְׁבוּן חֲצַרְיָהּ. חֲצַרְיָהּ וְדָאִי תְרִי. בְּגִינֵי כֹר, חֲסִידֵי קְדָמָי סְבָאוּ דְהֵבָא, כַּד מְקַרְבִּין
בְּנִיָּהוּ לְקְרַבְנָא דָּא, פְּתַחֵי וְאִמְרִי אֲשֵׁרִי תִבְחַר וְתִקְרַב יִשְׁבוּן חֲצַרְיָהּ. אֲנוּן דְקִימִי עֲלִיָּהוּ אִמְרִי,
נִשְׁבְּעָה בְּטוֹב בֵּיתָהּ קְדוּשׁ הֵיכְלָהּ. לְבִתֵּר מְבָרַר, אֲשֵׁר קְדָשְׁנוּ בְּמִצּוֹתָיו וְצוּנּוּ לְהַכְנִיסוּ בְּבֵרִיתוֹ
שְׁלֵ-אַבְרָהָם אֲבִינוּ. וְאַנּוּן דְקִימִי עֲלִיָּהוּ אִמְרִי, כְּשֵׁם שְׁהַכְנַסְתּוּ לְבְרִית וכו'.

וְתִנִּינוּ, בְּקַדְמִיתָא לְבַעֵי בְר-נֶשׁ רַחֲמִין עֲלִיָּהּ, וּלְבִתֵּר עַל אַחְרָא, דְכַתִּיב וְכֹפֵר בְּעֵדוּ, בְּקַדְמִיתָא.
וּלְבִתֵּר, וּבְעֵד כָּל קְהַל יִשְׂרָאֵל. וְאַנּוּן אֲוֹרְחָא דָּא נְקִיטִינוּ, וְהֵכִי שְׁפִיר וְחֲזִי לְקַמּוּן.

אִמְר רַבִּי אַבָּא, וְדָאִי כֹר הוּא, וְיָאוּת מְלָה. וּמֵאֵן דְלֹא אִמְר הֵכִי, אִפִּיק גְּרַמִּיָּה מְעַשֵּׁר חֲפוֹת דְזִמִּין
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַעַבְד לְצַדִּיקָיָא בְּעֵלְמָא דְאַתִּי. וְכֵלָהוּ מִתְקַשְׁרוּ בְּהֵאֵי. וּבְגִינֵי כֹר עֲשָׂרָא מְלִי
דְמַהִימְנוּתָא אִית בְּהֵאֵי קָרָא, אֲשֵׁרִי תִבְחַר וְתִקְרַב וְגו' . וְכָל מְלָה וּמְלָה, חַד חֲפָה אֶתְעַבִּיד מְנָה.

זכאה חולקיכוו בעלמא דין ובעלמא דאתי. דהא אורייתא מתקשרא בלביכו, פאלו קימיתו בגופיכו בטורא דסיני בשעתא דאתיהיבת אורייתא לישראל:

ט) פתח אדר ואמר, מזבח אדמה תעשה לי, וזבחת עליו את עולותיה ואת שלמיה וגו'. תאנא, כל מאו דקריב בריה לקרבנא דא, פאלו אקריב כל קרבניו דעלמא לקמיה דקדשא בריך הוא. וכאלו בני מדבחא שלמתא קמיה. בגיני כך, בעי לסדרא מדבחא במאנא חד מליא ארעא, למגזר עליה האי קימא קדישא. ואתחשיב קמי קדשא בריך הוא פאלו אדבח עליה עלון וקרבניו עאנא ותורי. וניחא ליה יתיר מבלהו, דכתיב וזבחת עליו את עולותיה ואת שלמיה וגו'.

בכל המקום אשר אזכיר את שמי. מהו אזכיר את שמי. דא מילה דכתיב בה, סוד י"י ליריאיו ובריתו להודיעם. האי מזבח אדמה ודאי פמא דאמינא. בתריה מה פתיב, ואם מזבח אבנים תעשה לי. רמז לגיורא פד אתגיר, דאיהו מעם קשי קדל וקשי לבא. האי אקרי מזבח אבנים. לא תבנה אתהו גזית. מאי הוא. דבעי לאעלא ליה בפלחנא דקדשא בריך הוא. ולא יגזר יתיה עד דינשי פלחנא אחרא דעבד עד הכא, ויעדי מניה ההוא קשיו דלבא. ואי אתגזר ולא אעדי מניה ההוא קשיו דלבא למיעל בפלחנא קדישא דקדשא בריך הוא, הרי הוא פהאי פסילא דאבנא דגזרי ליה מהאי גסא ומהאי גסא ואשתאר אבנא פדבקדמיתא. בגין כך, לא תבנה אתהו גזית. דאי אשתאר בקשיותיה, כי חרבה הנפת עליה ותחללה. פלומר ההוא גזירו דאתגזר, לא מהניא ליה.

בגיני כך זכאה חולקיה דמאן דאקריב האי קרבנא בחדותא ברעוא קמי קדשא בריך הוא. ובעי למחדי בהאי חולקא כל ההוא יומא. דכתיב וישמחו כל חוסי בר לעולם ירננו ותסר עלימו, ויעלצו בה אוהבי שמה:

חלק ח

י) פתח אדר ואמר, ויהי אברם בן תשעים שנה ותשע שנים, וירא י"י וגו'. אני אל שדי, התהלך לפני וגו'. האי קרא אית לעינא ביה, וקשיא בכמה ארחיו. וכי עד השתא לא אתגלי ליה קדשא בריך הוא לאברהם, אלא האידנא פד מטא להני יומין וירא י"י אל אברם ולא קודם. והפתיב ויאמר י"י אל אברם. וי"י אמר אל אברם. ויאמר לאברם ידוע תדע וגו'. והאידנא מני חושבון יומיו. וכד מני להו, פתיב וירא י"י אל אברם. אשתמע דעד השתא לא אתגלי עלוי. ועוד, דכתיב בן תשעים שנה ותשע שנים, בקדמיתא שנה ולבסוף שנים.

אלא הכי תאנא, כל אנון יומיו לא פתיב וירא. מאי טעמא. אלא כל פמא דהוה אטים וסתים, קדשא בריך הוא לא אתגלי עליה פדקחזי. האידנא אתגלי עליה, דכתיב וירא. מאי טעמא. משום

דבֿעא לְגַלְאָה בַּיה הַאִי אֶת כְּתָרָא קְדִישָׁא. וְעוּד, דְּבִעָא קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַפְקָא מְנִיָּה זְרַעָא קְדִישָׁא, וְקְדִישָׁא לֹא לְהוּי בְּעוּד דְּאִיהוּ אֲטִים בְּשָׂרָא. אֲלֵא אָמַר, הַשְׁתָּא דְּהוּא בּוֹן תְּשַׁעִים שָׁנָה וְתִשַׁע שָׁנִים, וְזָמַן קָרִיב הוּא דִּינְפּוֹק מְנִיָּה זְרַעָא קְדִישָׁא, לְהוּי הוּא קְדִישָׁא בְּקַדְמִיתָא, וְלִבְתָּר יִנְפּוֹק מְנִיָּה זְרַעָא קְדִישָׁא. בְּגִין כִּךְ מְנִי יוֹמוֹי בְּהַאִי, וְלֹא בְּכָל הַיּוֹמֵי קַדְמִיתָא. תּוֹ תְּשַׁעִים שָׁנָה, דְּכָל יוֹמוֹי קַדְמָאִי לֹא הוּוּ שָׁנִים אֲלֵא כְּחַד שָׁנָה, דְּלֹא הוּוּ יוֹמוֹי יוֹמִין. הַשְׁתָּא דְּמֵטָא לְהַאִי, שָׁנִים אֲנוּן וְלֹא שָׁנָה:

וַיֹּאמֶר אֲלֵיו אֲנִי אֵל שְׂדֵי. מֵאִי מִשְׁמַע דְּעַד הַשְׁתָּא לֹא קָאָמַר אֲנִי אֵל שְׂדֵי. אֲלֵא הֵכִי תֵּאֲמַר, עֶבֶד קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּתָרִין תְּתָאִין דְּלֹא קְדִישִׁין לְתַתָּא. וְכָל אֲנוּן דְּלֹא אֲתַגְזֵרוּ, יִסְתַּאֲבוּן בְּהוּן וְרִשְׁמִין בְּהוּן. וּמֵאִי רְשׁוּמָא אֵית בְּהוּן. דְּאֲתַחְזִי בְּהוּן שִׁי"ן דְּל"ת וְלֹא יִתִּיר. וּבְגִין כִּךְ אִסְתַּאֲבוּן בְּהוּן וְאֲתַדְבָּקוּן בְּהוּן. בְּתַר דְּאֲתַגְזֵרוּ, נִפְקִין מֵאֲלִין וְעֵאלִין בְּגַדְפוּי דְּשְׂכִינְתָּא. וְאֲתַגְלִיָּא בְּהוּן יו"ד רְשִׁימָא קְדִישָׁא, אֶת קִימָא שְׁלִים, וְאֲתַרְשִׁים בְּהוּן שְׂד"י וְאֲשַׁתְּלִים בְּקִימָא שְׁלִים. וְעַל דָּא כְּתִיב בְּהַאִי, אֲנִי אֵל שְׂדֵי, הַתְּהִלְךָ לְפָנַי וְהִיָּה תְּמִים, שְׁלִים. דְּהַשְׁתָּא אֶת חֶסֶר בְּרִשְׁמִיָּא דְּשִׁי"ן וְדְל"ת. גִּזְר גְּרַמְךָ וְהוּי שְׁלִים בְּרִשְׁמִיָּא דִּי"ד.

וּמֵאֵן דְּאִיהוּ בְּרִשׁוּמָא דָּא, אֲתַחְזִי לְאַתְבָּרְכָא בְּשִׁמָּא דָּא. דְּכַתִּיב, וְאֵל שְׂדֵי יְבָרַךְ אוֹתָךְ. מֵהוּ אֵל שְׂדֵי. הֵהוּא דְּבִרְכָאן נִפְקוּן מְנִיָּה, הוּא דְּשְׁלִיט עַל כָּל כְּתָרִין תְּתָאִין. וְכָלֵא מְדַחֲלַתִּיה דְּחֲלִין וּמְזַדְעָזְעִין. בְּגִינֵי כִךְ, מֵאֵן דְּאֲתַגְזֵר, כָּל אֲנוּן דְּלֹא קְדִישִׁין אֲתַרְחֲקוּן מְנִיָּה וְלֹא שְׁלִטִין בִּיה. וְלֹא עוּד אֲלֵא דְּלֹא נְחִית לְגִיָּהֲנָם, דְּכַתִּיב וְעַמְּךָ כָּלֵם צְדִיקִים וְגו'.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, זְכָאִין אֲתוּן בְּעֲלָמָא דִּין וּבְעֲלָמָא דְּאֲתִי. זְכָאָה חוּלְקֵי דְּאֲתִינָא לְמִשְׁמַע מְלִין אֲלִין מִפְּמִיכּוּן. כָּלֵכוּ קְדִישִׁין, כָּלֵכוּ בְּנֵי אֱלֹהֵא קְדִישָׁא. עֲלִיכוּ כְּתִיב, זֶה יֹאמֵר לִי"י אֲנִי, וְזֶה יִקְרָא בְּשֵׁם יַעֲקֹב, וְזֶה יִכְתּוֹב יְדוּ לִי"י וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה. כָּל חַד מְנַכּוּן אַחִיד וְאֲתַקְשֵׁר בְּמַלְכָּא קְדִישָׁא עֲלָאָה. וְאֲתוּן רַבְרַבִּין מִמְּנֹן תְּרִיסִין מֵהֵיָּא אֲרָא, דְּאֲקָרִי אֲרָא חַיִּים, דְּרַבְרַבְנוּהִי אַכְלִין מִמְּנָא דְּטֵלָא קְדִישָׁא:

יֵא (פְּתַח אֲדָר וְאָמַר, אֲשֶׁרִיר אֲרָא שְׁמַלְכָּר בּוֹ חוּרִין, וְשֶׁרִיר בְּעַת יֵאכְלוּ. וְכַתִּיב אֵי לָךְ אֲרָא שְׁמַלְכָּר נַעַר, וְשֶׁרִיר בְּבִקְרָא יֵאכְלוּ. הֵנִי קָרֵאִי קִשְׁוֹן אֶהְדַּדִּי. וְלֹא קִשְׁוֹן. הַאִי דְּכַתִּיב אֲשֶׁרִיר אֲרָא, דָּא אֲרָא דְּלַעֲיָלָא דְּשְׁלֵטָא עַל כָּל אֲנוּן חַיִּין דְּלַעֲיָלָא. וּבְגִינֵי כִךְ אֲקָרִי אֲרָא חַיִּים. וְעַלָּה כְּתִיב, אֲרָא אֲשֶׁר י"י אֱלֹהֶיךָ דּוֹרֵשׁ אוֹתָהּ תְּמִיד. וְכַתִּיב אֲרָא אֲשֶׁר לֹא בְּמַסְפְּנוֹת תֵּאכַל בָּהּ לֶחֶם, לֹא תַחֲסֹר כָּל בָּהּ. לֹא תַחֲסֹר כָּל בָּהּ דִּיקָא. וְכָל כִּךְ לָמָּה. מִשּׁוּם דְּכַתִּיב שְׁמַלְכָּר בּוֹ חוּרִין, דָּא קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָא דְּאֲתֵאֲמַר בְּנֵי בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל.

בן חורין. מהו בן חורין. במא דאתאמר יובל הוא, קדש תהיה לכם. וכתיב וקראתם דרור בארץ. דהא פל חירו, מיובלא קא אתי, בגיני כך בן חורין. ואי תימא בן חורין ולא פתיב בן חירות. הכי הוא ודאי, בן חירות מבעי ליה. אלא במתניתא סתימאה דילן תנינא, פד מתחברו יו"ד בה"א, פדין פתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. ולא תימא פד מתחברו, אלא מתחברו ודאי. ובגיני כך בן חורין פתיב. ועל דא אשריך ארץ שמלכך בן חורין ושריך בעת יאכלו, פחדותא בשלימו ברעוא.

אי לך ארץ שמלכך נער, האי ארץ דלתתא. דתנינא, פל שאר ארעי דשאר עמין, אתיהיבו לרברבין תריסין דממנו עליהו. ועילא מבולהו, ההוא דכתיב ביה, נער הייתי גם זקנתי. ותאנא, האי קרא, שרו של-עולם אמרו. ועל דא פתיב אי לך ארץ שמלכך נער. וי לעלמא דמסטרא דא ינקא. וכד ישראל בגלותא, ינקין במאן דיניק מרשותא אחרא. ושריך בבקר יאכלו, ולא בכלי יומא. בבקר, ולא בזמנא אחרא דיומא. דתנינא, בשעתא דחמה זורחת ואתין וסגדין ליה לשמשא, רגזא תלי בעלמא. בשעתא דמנחה, רגזא תליא בעלמא. מאן גרים האי, משום דמלכך נער, ההוא דאקרי נער.

ואתון זכאי קשוט, קדישי עליוניו, בני מלכא קדישא, לא ינקין מהאי סטרא אלא מההוא אתר קדישא דלעילא. עליכו פתיב, ואתם הדבקים בי"י אלהיכם חיים בלכם היום:

חלק ט

(יב) פתח רבי אבא ואמר, אשירה נא לידידי שירת דודי לברמו וגו'. ויעזקהו ויסקלהו וגו' (ישעיהו פרק ה פסוק א). הני קראי אית לאסתפללא בהו, אמאי פתיב שירה, תוכחה מבעי ליה. לידידי, לדודי מבעי ליה, במא דכתיב שירת דודי. פרום הנה לידידי בקרו בן שמו. אסתפלנא בכל אורייתא, ולא אשפחנא אתרא דאקרי קרו בן שמו. אלא הני קראי הא אוקמוה חבריא בכמה גוניו, וכלהו שפיר והכי הוא. אבל אשירה נא לידידי, דא יצחק דהוה ידיד. ואקרי ידיד עד לא יפוק לעלמא. אמאי ידיד. דתנינו, רחימו סגי הוה ליה לקדשא בריך הוא ביה. דלא אתעביד, עד דלא אתגזר אברהם אבוה ואקרי שלים, ואתוסף ליה ה"א לאשלמותא. וכן לשירה האי ה"א אתיהיבת לה. הכא אית לאסתפללא, ה"א לשירה שפיר. אבל לאברהם, אמאי ה"א ולא יו"ד. יו"ד מבעי ליה, דהא הוא דכר הוה.

אלא רזא עלאה הוא, סתים בגוון, אברהם סליק לעילא ונטיל רזא מה"א עלאה דאיהו עלמא דדכורא. ה"א עלאה וה"א תתאה, האי תליא בדכורא, והאי בנקבא ודאי. ובגין כך אברהם סליק בה"א דלעילא, ושירה נחתת בה"א דלתתא. דכתיב כה יהיה זרעה. ותנא, זרעה, זרעה ממש, דהוה שארי למיעל בהאי קים. ומאן דשארי למיעל בהאי קים, עאל.

ובגניני פך, גיורא דאתגזר, גר צדק אקרי. בגין דלא אתא מגזעא קדישא דאתגזרו. ועל דא מאן דעאל בהאי, שמייה פהאי אברהם. בגין פך פתיב ביה, כה יהיה זרעה, זרעה ממש, ואתמסר ליה ה"א. ואי לאו דאתמסר ה"א לשרה, הוה ליה לאברהם לאוליד לתתא במא דהאי כה אולידת לתתא. בתר דאתמסרת ה"א לשרה, אתחברו תרין ההי"ן פחדא ואולידו לעילא. ומאי דנפק מניהו הוא יו"ד. בגיני פך יו"ד את רישא דיצחק דכר.

מפאן שארי דכורא לאתפשטא, ועל דא פתיב פי ביצחק יקרא לה זרע. ביצחק ולא בה. יצחק אוליד לעילא, דכתיב תתן אמת ליעקב. יעקב אשלים פלא. ואי תימא, וכי אברהם בהאי אתאחיד ולא יתיר. והא פתיב חסד לאברהם. אלא חולקא דיליה פך הוא, בגין דעביד חסד עם בני עלמא. אבל לאולדא הכא אחיד ומהכא שריא.

ועל דא לא אתגזר אברהם אלא בן תשעים ותשע שנה. ורזא דמלה הא אתידע, ואוקימנא במתניתא דילן. ובגין פך יצחק דינא קשיא נפק לאחדא לחולקיה ולאולדא, וחסד אקרי. ועל דא יעקב אשלים פלא, מהאי סטרא ומהאי סטרא. מסטרא דאחידו אברהם ויצחק לחולקיהון לעילא הוא שלימותא. מסטרא דאתיהיב להו לאולדא מתתא לעילא הוא שלימותא. ועל דא פתיב ישראל אשר בך אתפאר. ביה אתאחידו גונין מעילא ומתתא.

ועל דא פתיב הכא שירה, דכתיב אשירה נא לידידי. שירה ודאי, דהא אקרי לאולדא דכר, דהא אקרי ידיד עד לא יפוק לעלמא. ואית דאמרי אשירה נא לידידי, דא אברהם, במא דאתאמר מה לידידי בביתי. ואברהם ירית ירתא דאחסנת חולקא דא. אבל מה דאמינא דדא יצחק, הכי הוא.

שירת דודי לכרמו, דא קדשא ברין הוא דאקרי דודי, דכתיב דודי צח ואדום.

ידידי אחיד בדודי דכר, ומניה אתנטע פך, דכתיב פךם הנה לידידי בקרו בן שמו.

מאי בקרו בן שמו. אלא במה נפיק האי פךם, ובמה אתנטע. חזר ואמר, בקרו. מאי קרו. דכתיב, בקרו היובל. בקרו היובל שארי. והאי קרו אתאחיד בהווא דכר דאקרי בן שמו.

מהו בן שמו. במא דאתאמר בן חורין, ותרויהו חד מלה. שמו, דמתמן נגיד משחא ורבו לאדלקא בוציניו, ובגין פך בן שמו. ודא שמו ורבו נגיד ונפיק ואדליק בוציניו, עד דנטיל ליה וכניש ליה האי קרו. ודא אקרי קרו היובל. בגיני פך, לית משיחותא דמלכותא אלא בקרו. ועל דא אתמשך מלכותא דדוד דאתמשח בקרו ואתאחיד ביה.

ויעזקהו, פהאי עזקא דאסתחר לכל סטריין.

ויסקלהו, דאעדי מניה ומחולקיה כל אנון רברבין, כל אנון תריסין, כל אנון פתרין תתאין. והוא נסיב ליה להאיי ברם לחולקיה, דכתיב בי חלק י"י עמו יעקב חבל נחלתו.

ויטעהו שורק, כמא דאתאמר ואנכי נטעתך שורק, בלה זרע אמת. בלה פתיב בה"א. מפאן שארי אברהם לאולדא לעילא, ומהאיי נפק זרע אמת. בלה זרע אמת ודאי. הינו דכתיב כה יהיה זרעה, וכלא חד מלה. זכאה חולקיהון דישראל דירתו ירתא קדישא דא.

סופיה דקרא, ויבן מגדל בתוכו. מהו מגדל. כמא דאתאמר, מגדל עז שם י"י, בו ירוץ צדיק ונשגב. בו ירוץ צדיק ודאי. וגם יקב חצב בו, דא תרעא דצדק. כמא דאתאמר פתחו לי שערי צדק. מאי משמע. דכל בר ישראל דאתגזר, עייל בתרויהו וזכי לתרויהו. ומאן דקריב בריה לקרבנא דא, עייל ליה בשמא קדישא. ועל את דא מתקימין שמאי וארעא, דכתיב אם לא בריתי יומם ולילה, חקות שמים וארץ לא שמתי.

והאיי מאריה דהלולא דא, זכא לכלא, למחזי קדשא בריך הוא אנפין באנפין בהאיי יומא. זכאה חולקנא דזכינא להאיי יומא, וזכאה חולקר עמנא. והאיי ברא דאתיליד לך, קרינא עליה כל הנקרא בשמי וגו' יצרתיו אף עשיתיו. וכתיב וכל בניך למודי י"י וגו':

חלק י

אוזפוהו מא לרבי אבא תלת מילין. אמרו ליה, האיי מריה דהלולא אושפיזר, זכא לכולי האיי, בגין דקיים קיומא דמצוה. אמר, מאי היא. אמר ההוא גברא, דביתאי אתת אחי הות, ומית בלא בניו ונסיבנא לה. ודא הוא ברא קדמאה דהוה לי מנה, וקרינא ליה בשמא דאחי דאתפטר. אמר ליה, מפאן ולהלאה קרי ליה אדי. והינו אדי בר יעקב. בריך לון רבי אבא ואזל לארחיה.

כד אתא, סדר מלין קמיה דרבי אלעזר, ודחיל למימר לרבי שמעון. יומא חד הוה קמיה דרבי שמעון. ואמר רבי שמעון, מאי דכתיב ויפול אברם על פניו וידבר אתו אלהים לאמר, אני הנה בריתי אתך, משמע דעד דלא אתגזר הוה נפיל על אנפוי ומליל עמיה, בתר דאתגזר קאים בקיומיה ולא דחיל. אני הנה בריתי אתך, דאשפח גרמיה גזיר.

אמר ליה רבי אבא, אי ניחא קמיה דמר דלימא קמיה מאנון מלי מעליתא דשמענא בהאיי. אמר ליה, אימא. אמר ליה, דחילנא דלא יתענשו על ידאי. אמר ליה, חס ושלום, משמועה רעה לא יירא, נכון לבו בטוח בי"י. סח ליה עובדא, וסדר קמיה כל אנון מליו. אמר ליה, וכי כל הני מלי מעליתא הוו טמירין גבך, ולא אמרת להו. גוזרנא עלך, דכל תלתין יומין אליו תלעי ותנשי. ולא פתיב אל תמנע טוב מבעליו, בהיות לאל ידך לעשות. ופך הוה. אמר, גוזרנא דבאורייתא דא יגלון לבבל ביני חבריא. חלש דעתיה דרבי אבא.

יומא חד חמא ליה רבי שמעון. אמר ליה, טופסרא דלבר, באנפך שכיח. אמר ליה, לא על דידי הוא אלא על דידהו. אמר ליה, חס ושלום דאתענשו, אלא בגין דמלין אתגלין ביניהו פל פך, יגלון ביני חבריא. יילפון אנון ארחין, ואתפסין מלין בגניהו. דהא מלין לא אתגלין אלא ביננא דהא קדשא בריך הוא אסתפם עמנא ועל ידנא אתגלין מלין. אמר רבי יוסי בתיב אז יבקע בשחר אורף וגו'. זמין קדשא בריך הוא לאכרזא על בנוי ויימא, אז יבקע בשחר אורף וארוכתך מהרה תצמח. והלך לפניך צדקה, כבוד י"י יאספך

את הפיסקאות דלקמן יקרא אבי הבן.

פקודא שביעאה, למגזר לתמניא יומין, ולאעברא זהמא דערלתא, בגין דההיא חיה איהי דרגא תמינאה לכל דרגין. וההיא נפש דפרחא מנה, אצטריכא לאתחזאה קמה לתמניא יומין כמא דאיהי דרגא תמינאה. וכדין אתחזי ודאי דאיהי נפש חיה. נפש דההיא חיה קדישא ולא מסטרא אחרא. ודא איהו ישרצו המים. בספרא דחנור, יתרשמו מיא דזרעא קדישא רשימו דנפש חיה. ודא רשימו דאת יו"ד דאתרשים בבשרא קדישא מכל שאר רשומין דעלמא. ועוף יעופף על הארץ, דא אליהו דטאספל עלמא בארבע טאסין, למהוי תמן בההוא גזירו דקימא קדישא. ואצטרין לתקנא ליה ברסיא ולאדכרא בפמיה דא ברסיא דאליהו. ואי לאו, לא שארי תמן. ויברא אלהים את התנינים הגדולים, תרין אלין ערלה ופריעה. גזירו דערלה, ופריעה לבתר, ואנון דבר ונקבא. ואת כל נפש החיה הרומשת. דא רשימו דאת קימא קדישא, דאיהי נפש חיה קדישא בדקאמרו. אשר שרצו המים, מיין עלאין דאתמשכו לגבה דאת רשימו דא. ובגין דא אתרשימו ישראל ברשימו קדישא ודכיו לתתא, כגונא דאנון רשימין קדישין. לאשתמודעא בין סטר קדישא, לסטרא אחרא דמסאבו. אוף ישראל רשימין, לאשתמודעא בין קדשה, לעמין דאתין מסטרא אחרא דמסאבו כמא דאתאמר. וכמא דרשים לון, הכי רשים בעירי ועופי דילהון, לבעירי ועופי דעמין. זכאה חולקהון דישראל:

במידה ונשאר זמן (וכח) אחרי שמסיימים את הלימוד בספר הזוהר כדאי ללמוד את דברי חז"ל בשבח ברית המילה.

ומסיימים ואומרים

ברוך יהוה לעולם אמן ואמן: ימלוך יהוה לעולם אמן ואמן:

רבי חנניא בן עקשיא אומר, רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות. שנאמר, יהוה חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר:

ואומר אחד מהם קדיש דרבנו (על ישראל)

נוסח עדות המזרח

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵיהּ רַבָּא. [אמן] בְּעֵלְמָא דִּי בְּרָא, כְּרַעוּתֵהּ, וְיִמְלִיף מַלְכוּתֵהּ, וְיִצְמַח פְּרָקְנָה, וְיִקְרַב מְשִׁיחָהּ. [אמן] בְּחַיִּיכוּן וּבְיִוְמֵיכוּן וּבְחַיֵּי דְכָל-בֵּית יִשְׂרָאֵל, בְּעֵגְלָא וּבְזָמֵן קָרִיב, וְאָמְרוּ אָמֵן. [אמן יהא וכו'] יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ, לְעַלְמֵי עֵלְמֵי יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל, שְׁמֵהּ דְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. [אמן] לְעֵלְא מִן-כָּל-בְּרַכְתָּא, שִׁירְתָּא, תְּשַׁבְּחָתָא וְנַחְמָתָא דְאִמְרוּן בְּעֵלְמָא, וְאָמְרוּ אָמֵן. [אמן]

עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבְּנָן וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן, דְעֶסְקִין בְּאוּרִיתָא קַדְשֵׁתָא. דִּי בְּאַתְרָא הָדִין וְדִי בְּכָל אַתְר וְאַתְר. יְהֵא לְנָא וּלְהוֹן וּלְכוּן חֲנָא וְחֶסְדָּא וְרַחֲמֵי. מִן קֳדָם מְאִרֵי שְׁמֵיָא וְאַרְעָא וְאָמְרוּ אָמֵן. [אמן]

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמֵיָא, חַיִּים וְשָׁבַע וְשׁוּעָה וְנַחְמָה וְשִׁיזְבָּא וְרַפּוּאָה וְגִאָּלָה וְסְלִיחָה וְכַפְּרָה וְרוּחַ וְהַצְּלָה, לְנוּ וּלְכָל-עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, וְאָמְרוּ אָמֵן. [אמן]

עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו, הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עֲלֵינוּ, וְעַל כָּל-עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, וְאָמְרוּ אָמֵן. [אמן]

נוסח אשכנז

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵיהּ רַבָּא. [אמן] בְּעֵלְמָא דִּי בְּרָא כְּרַעוּתֵהּ וְיִמְלִיף מַלְכוּתֵהּ בְּחַיִּיכוּן וּבְיִוְמֵיכוּן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעֵגְלָא וּבְזָמֵן קָרִיב, וְאָמְרוּ אָמֵן. [אמן, יהא שמה וכו'] יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעַלְמֵי עֵלְמֵי יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְקַדְשָׁא. בְּרִיךְ הוּא. [אמן] לְעֵלְא מִן כָּל בְּרַכְתָּא וְשִׁירְתָּא תְּשַׁבְּחָתָא וְנַחְמָתָא דְאִמְרוּן בְּעֵלְמָא. וְאָמְרוּ אָמֵן. [אמן]

עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבְּנָן. וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן. וְעַל כָּל מֵאן דְעֶסְקִין בְּאוּרִיתָא. דִּי בְּאַתְרָא קַדִּישָׁא הָדִין וְדִי בְּכָל אַתְר וְאַתְר. יְהֵא לְהוֹן וּלְכוּן שְׁלָמָא רַבָּא חֲנָא וְחֶסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיבֵי וּמְזוּנֵי רוּיְחֵי וּפְרָקְנָא מִן קֳדָם אַבוּהוֹן דְבְּשְׁמֵיָא וְאַרְעָא וְאָמְרוּ אָמֵן. [אמן]

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמֵיָא וְחַיִּים עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאָמְרוּ אָמֵן. [אמן]

עוֹשֵׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן. [אמן]

נוסח תימן

יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמֵיהּ רַבָּא: (אָמֵן) דְּעֵתִיד לְחַדְתָּא עֲלֵמָא, וְלֹאחָא מִיִּתְיָא, וְלִמְפָרְק חֵינְיָא, וְלִמְבַנְי קִרְתָּא יְרֻשָׁלַם, וְלִשְׁכַלְלָא הֵיכְלָא קְדִישָׁא, וְלִמְעַקֵּר פְּלַחְנָא נְכַרְאָה מִן אַרְעָא. וְלִאֲתַבָּא פְּלַחְנָא דִּי שְׁמֵיהּ, לְאַתְרֵיהּ בְּהַדְרֵיהּ בְּזִינְוִיהּ וּבִיקְרֵיהּ. וַיִּמְלוֹךְ מַלְכוּתֵיהּ, וַיִּצְמַח פְּרָקְנִיהּ, וַיִּבַע מְשִׁיחֵיהּ, וַיִּפְרוֹק עַמֵּיהּ, בְּחֵיבוֹן וּבִיּוֹמֵיכוֹן וּבְחֵייהוֹן דְּכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל, בְּעַגְלָא וּבְזִמּוֹן קָרִיב, וְאָמְרוּ אָמֵן: יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלְמָא וְלְעָלְמֵי עָלְמֵיָא. יתְבָרַךְ: (אָמֵן)

וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְעַלֶּה וַיִּתְהַדֵּר וַיִּתְהַלַּל וַיִּתְנַשֵּׂא, שְׁמֵיהּ דְּקַדְשָׁא בְּרִיר הוּא: (אָמֵן) לְעֵילָא לְעֵילָא מְכַל בְּרַכְתָּא, שִׁירְתָּא וְתִשְׁבַּחְתָּא וְנַחְמְתָּא, דְּאָמִירוֹ בְּעֲלֵמָא, וְאָמְרוּ אָמֵן: (אָמֵן)

עַל יִשְׂרָאֵל, וְעַל רַבְּנָן, וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן, וְעַל תַּלְמִידֵי תַּלְמִידֵיהוֹן דְּעַסְקִין בְּאוֹרֵיתָא, דִּי בְּאַתְרָא הָדִין וְדִי בְּכָל אַתְר וְאַתְר. יְהֵא לְהוֹן וְלֵנָא חֲנָא וְחַסְדָּא וְרַחֲמֵי מִן קָדָם אָבוּנָא דְּבִשְׁמֵיָא, וְאָמְרוּ אָמֵן: (אָמֵן)

יְהֵא שְׁלֵמָא רַבָּא מִן שְׁמֵיָא, וְסִיעַתָּא וּפְרָקְנָא וּרְוַחָא וְחֲנָא וְחַסְדָּא וְרַחֲמֵי, עֲלֵיכוֹן וְעֲלֵנָא וְעַל כָּל קְהָלָהוֹן דְּכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם, וְאָמְרוּ אָמֵן: (אָמֵן)

עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו, הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עֲלֵינוּ, וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל:

קובץ זה נערך באדיבות [האקדמיה התורנית לומדים](#) – המרכז להכשרה תורנית ומקצועית.